

„ARMA
DE TĂRIE”

În acest an marcat de semnificative evenimente, Armata Populată își sărbătorește cea de a XXX-a aniversare, treizeci de ani de slujire devotată a poporului român, constructor al socialismului, cea mai dreaptă orînduire din istoria patriei noastre. Moștenitoare a glorioaselor tradiții de luptă pentru apărarea ființei naționale, avînd strînse legături cu activitatea partidului în perioada ilegalității, participă activă la declanșarea și victoria insurecției naționale, dîndu-și tributul în războiul împotriva Germaniei fasciste, armata a dobîndit un conținut radical nou în etapa transformărilor radicale aduse de revoluția socialistă. Armata Populară a reprezentat și reprezintă garanția apărării cuceririlor revoluționare ale poporului român, stăpîn astăzi pe destinele sale. Grija permanentă pentru apărarea patriei, pentru continua pregătire și perfecționare a forțelor armate transare cu evidență în Programul Partidului Comunist Român, al cărui proiect este pus în dezbaterea opiniei publice: „Partidul acordă și va acorda în continuare toată atenția întăririi capacității de apărare a patriei, participării active a întregului popor la apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității țării. Vom întări și în viitor armata, ridicînd nivelul pregătirii ei de luptă și politice și asigurînd dotarea cu mijloace de luptă moderne, astfel ca ea să-și poată îndeplini cu cinste înalta misiune încredințată de popor de a apăra libertatea și integritatea patriei”.

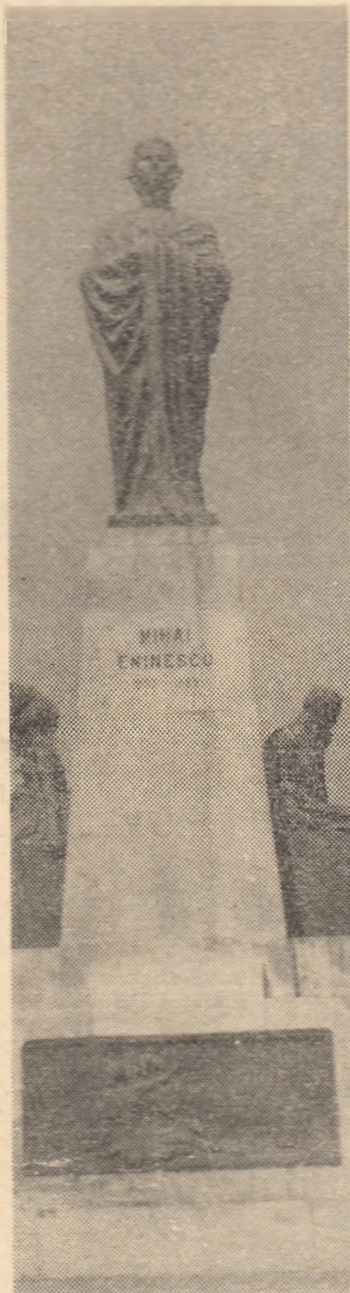
România socialistă promovează neabătut o politică de pace, de colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, politică utilă progresului întregii omeniri. Această politică se corelează în mod necesar cu pregătirea poporului, a armatei sale, pentru a putea face față oricărei agresiuni care i-ar periclita cuceririle revoluției socialiste. Este în tradiția istoriei noastre de a îmbina munca pașnică cu apărarea ei hotărîtă, zidul „de pace / Turnuri de frăție” cu „Brațele nervoase, orma de tarie”, cum au scris cei doi mari sărbătoriți din aceste zile ai culturii și poeziei române. De aceea, omagînd Armata Populară, omagiem munca creatoare a poporului român, hotărît să-și apere independența și suveranitatea. „Ne pronunțăm cu toată hotărîrea împotriva politicii imperialiste de forță și dictat — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca. Viața cere ca această politică veche să fie lichidată cu desăvîrșire. Istoria demonstrează zi cu zi, ceas cu ceas, — am putea spune — că tot ce s-a clădit pe forță, dictat și presiune de orice fel s-a prăbușit pînă la urmă sub loviturile luptei popoarelor, a maselor largi populare. Toate marile imperii care își prevedeau o viață veșnică s-au prăbușit — după cum se cunoaște — unul după altul, pe ruinele acestor imperii care subjugau popoarele s-au ridicat națiuni libere, independente”. Armata noastră populară este scutul de nădejde al libertății și independenței patriei, al apărării orînduirii noastre socialiste.

CRONICA

FESTIVALUL DE POEZIE

„M. EMINESCU”

Ediția a IV Iași, 27-28-29 octombrie 1974

...„Adesea, cînd
mă sui pe o piatră
naltă, îmi pare că
în creșii mantalei,
aruncate peste u-
măr, am incremenit
și am devenit o
statuă de bronz, pe
lingă care trece o
lume (...)”

[Ieronim cătră Cezara]

Ce va trebui să însemne în viața noastră spirituală acest al patrulea Festival, purtînd numele de ireversibilă poezie — Eminescu?

Fără nici o îndoială, va trebui să însemne mai mult decît o adunare de breaslă, mai mult decît o reuniune profesională. Festivalul „Eminescu” are capacitatea de a marca în sensibilitatea noastră și a opiniei publice — o atitudine a poeziei românești contemporane, o adeziune a ei la înaltele idealuri umaniste pe care societatea socialistă le înscrie pe frontispiciul edificării sale.

Festivalul „Eminescu” se înscrie în categoria manifestărilor de cultură menite să accentueze relația continuă dintre artă și popor, dintre creator și societatea care l-a produs. Veniți la Iași, la această tribună a imaginii poetice, scriitori consacrați ai literaturii românești alături de tineri aflați la începutul evoluției lor literare: — împărtășesc pe deplin ideea pe care proiectul de Program al partidului o formulează astfel: „Arta se dezvoltă în strînsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni”. Participanții la Festivalul „Eminescu” își manifestă convingerea (materializată în opera lor scrisă) că „literatura și arta sînt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și a sensibilității poporului însuși”.

Iată de ce, al patrulea Festival de poezie M. Eminescu face ca Iașul să devină pentru cîteva zile o adevărată sinteză a literaturii actuale a României socialiste, o modalitate de expresie a frumosului contemporan.

ÎN PAGINILE 4, 5, 6 CONTRIBUȚII
PRIVIND PERSONALITATEA
MARELUI CĂRTURAR
DOSOFTEI

Cine face zidi de pace,
Turnuri de frăție,
Duce viață fără greață
’Ntr-a sa bogăție.
Că-i mai bună, depreună,
Viața cea frățască,
Decît armă ce destramă
Oaste vitejească.

DOSOFTEI

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tinără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei nori,
Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu țarie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mindrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

EMINESCU

ANIVERSARE UNESCO

DOSOFTEI
conștiință a
veacului său

Se împlinesc trei secole și jumătate de la nașterea marelui patriot și cărturar Dosoftei, mitropolitul care, prin vrerea sorții, militînd pentru unitatea de suflet și de speranță a neamului, a ajuns să fie cel dintîi poet cult al românilor. Ctitor de limbă și de vers românesc, sintetizînd tot ceea ce sensibilitatea populară și învățătura vremii adunaseră, ierarhul-poet a ajuns o pildă a slujirii neamului său, a culturii și așezămîntului de țară românească: Aci, la Iași, de sub lumina feștelor de ceară picurată cu pioșenie asupra hirtiei și a penelor sale, în preajma curților voievodale sau în căsuța de piatră unde se presupune a se fi adăpostit o vreme, chemarea sa de cunoscător adînc al atîtor limbi din care țîlculia cu rivnă, s-a afirmat pe deplin.

Aici, la Iași, îi venerăm astăzi amintirea ca și opera de poet original, de patriot și de cărturar, mîndri că, împreună cu noi, răsună, întru cinstirea sa, glasurile tuturor popoarelor reprezentate în nobila organizație mondială UNESCO.

Faptul că, exilatul de mai tîrziu, îndepărtat de vrăjmașii țării tocmai ca urmare a acțiunii sale dirze pentru neatîrnare în spirit și în faptă, exprimă cu putere una din marile conștiințe a-

le veacului său este de necontestat. În adevăr, ciștigul cel mai mare al veacului al XVII-lea prin care se asigură însemnătatea tuturor creațiilor spirituale este, mai întîi, ridicarea prestigiului limbii naționale ca limbă oficială în toate manifestările spirituale ale poporului.

Actul acesta, de-a dreptul revoluționar, îl fac doi cărturari luminați și desăvîrșiți artiști ai cuvîntului, punînd bazele poeziei culte și ale artei retorice românești: Dosoftei al Moldovei și Antim Ivireanul al Țării Românești, înalți ierarhi ai țărilor respective.

Asupra formației ambilor cărturari plutește necunoscutul. Ambii se disting, însă, printr-o mare contribuție la dezvoltarea culturii românești în limba națională. Ambii își sfîrșesc viața în mod tragic. Să urmărim vocația de cărturar a lui Dosoftei și realizările sale în cadrul secolului al cărui profil l-a desăvîrșit.

Din ce ținut daco-latin este Dosoftei, unde și-a făcut cultura care i-a uimit pe contemporani — după cum ne asigură Neculce — nu știm cu precizie. Biografiile săi ne-au lăsat indicații contradictorii, purtîndu-ne din Ianina Pindului pînă în Lwowul Poloniei și de la Academia lui Vasile Lupu la Colegiul „Frățici Ortodoxe” din Lwow. Cert este că aceste presupuneri explică în parte cum a putut cunoaște atîtea limbi: slava veche, greaca nouă și veche, latina, polona, ucraineană și rusa, la care adăugăm limba română în toată adîncimea ei, cu toate filioanele cîte au alimentat-o de secole.

Contemporanii sînt uimiți de modul său de viață și-l ridică pe scaunul episcopal de la Huși la vîrsta de 34 ani (în 1658), iar la 47 de ani (în 1671), este înălțat ca mitropolit al Moldovei.

I. D. LAUDAT

(continuare în pag. 5)

Romane politice

Este reconfortant pentru cititorul de proză contemporană să urmărească, paralel cu multiple experiențe și modalități de sondare a universului interior, cultivarea cu încredere a romanului politic. Mă gândesc anume la acele cărți în care politicul nu este doar implicat în experiența de viață a eroilor, în concepția scriitorului, ci devine însăși materia vie a romanului, obiectul prim al scriitorului însăși. Astfel de cărți, desprinse de interesul conjunctural și pătrunse de ideea necesară a adevărului, au șansa, bineînțeles, să nu reprezinte, mai mult decât altele, în conștiința viitorului, ca exponenți ai unei epoci, cu tot ce are ea mai reprezentativ și mai autentic.

În Paradisul pentru o mie de ani (Editura Eminescu), Romulus Guga evocă, cu o privire preponderant politică, perioada întunecată, imediat după declanșarea războiului, când aparatul represiv al ocupanților germani și cel al dictaturii antonesciene operau fără scrupule, când rezistența antifascistă se reorganiza și își manifesta o prezență activă. Sintem în toamna anului 1941, într-un orașel din sudul țării, cu mulți refugiați din Transilvania, cu viața întreagă tulburată de război și opresiune. Optica scriitorului este pluriunghiulară, el nu intenționează să urmărească niște destine (excepție face doar istoria lui Remus) ci să sondeze în atmosfera întunecată a vremii, decupând câteva imagini, capabile s-o reconstituie prin suprapunere. Narațiunea schimbă frecvent de persoană, scenele de la azil sînt văzute aproape exclusiv prin ochii „pensionarului” Matei, celelalte episoade sînt relateate la persoana a treia sau sînt privite prin intermediul lui Stănescu care întreprinde mai târziu o adevărată anchetă și apelează la ziaristul Turcitu, el însuși unul din „actorii” epocii evocate. Puțin impregnat de lirism, de participarea directă a scriitorului, situat prin compasiune și revoltă alături de personajele sale, romanul denunță lumea concentraționară, „paradisul pentru o mie de ani” preconizat de Germania hitleristă. Romancierul vrea să arate că acest „paradis” nu s-a limitat la realitatea închisorilor și a lagărelor, ci a cuprins întreaga existență a oamenilor, dominată de spaimă și absurd.

Una din ideile fructificate în Paradisul pentru o mie de ani stă în corespondența dintre lumea crepusculară a unui azil de bătrîni și bizari pensionari și lumea din afară, supusă aceleiași iminente dispariții. Fără să aibă o legătură directă cu restul evenimentelor, întâmplările de la azil întrețin cu ele o relație metaforică. Matei, naratorul, ne descoperă o galerie bizară, aproape clinică, de personaje aflate într-un irevocabil declin. Ofelia, Pimpi, Carolina, Componistul, Vică, Pavel și toți ceilalți, prin comportamentul lor straniu, pendulînd între ridicol și absurd, relevă existențe estropiate de cauze greu identificabile. Odată cu trecerea timpului însă ei își pun în lumină fondul de umanitate, lupta dusă cu obsesia morții, lupta cu singurătatea și neliniștea. Timpul în azil pare încențat în forme inflexibile, în contrast cu timpul din afară care presează. Și totuși, treptat, se produce o interferență a celor două timpuri și a celor două lumi care găsesc numeroase puncte de tangență și asemănare. Nu mă gândesc atît la acea surprinzătoare și puțin motivată apariție a lui Belzarie din azil în mișcarea de rezistență, cît, mai ales, la presiunea evenimentelor externe care intervin în viața pensionarilor, o leagă, vrînd-nevrînd, de istorie și o fac dependentă de ea.

Intenția romancierului a fost însă de a oferi o imagine dramatică nemijlocită a „paradisului pentru o mie de ani”. Pentru aceasta el face o incizie în viața tîrgului din acel an 1941, trecînd de la reprezentanții „înaltei societăți”, la cei care pregătesc, cu mari riscuri, răsturnarea dictaturii și ieșirea României din război. De o istorie propriu-zisă nu poate fi vorba decît la Remus Varlaam, feroviarul

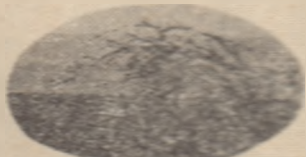
refugiat din nordul Transilvaniei, și la Suzi, prostituată și delatoare, parcurgînd calea spre resurrecția morală. În cazul lui Remus, prozatorul întreprinde o evocare a citorva imagini din timpul refugiuului, urmărită de un sondaj în conștiința obsedată de ideea paternității, apoi de eșecul determinat de moartea soției și a copilului. Abia după această tragică experiență, Remus trece de la expectativă la acțiunea decisă împotriva fascismului. Pentru ceilalți, romancierul procedează mai sumar, fie că are în vedere prietenii lui Remus (Movilă, Mareș), fie pe reprezentanții autorității, tratați în limile îngroșate ale satirei (Ota, primarul Pitulice, polițistul Iușan, cao Bubu, Doamna Violeta Diacani).

întîlnise de multă vreme cu ea însăși” (p. 265). Nu e vorba numai de o barieră stilistică în receptarea romanului, ci și de un anume mod de a-l concepe. Neîncercător în materia abordată, scriitorul ține cu tot dinadinsul să o comenteze, să intervină în permanență. Dar comentariile sale nu au forța lirică sau pamfletară cu care un Zaharia Stancu suplînește precaritatea epicului în romanele sale, nici acea profunzime reflexivă intenționată. Pentru a sugera zbuciumul personajelor, Romulus Guga recurge la simboluri naive (cineva visează că marchează un gol și-și recapătă încrederea, altul că se luptă cu două fiare intruchipînd spaima și lasitatea) iar pentru a ridiculiza împingea satira dincolo de limitele verosimilității, într-un roman compus totuși, în cadrul realismului. Au, astfel, de suferit în primul rînd secțiunile cărții consacrate lumii care a primit cele mai dure lovituri în timpul „paradisului pentru o mie de ani” și al cărei trașism rămîne insuficient relevat, sufocat în pasta groasă a comentariului liric suprapus peste meritul valoros al romanului.

În categoria romanului politic intră și Ciudata mișcare a inimii în aprilie (Editura Eminescu) de Platon Pardău. Ca și în Orele de dimineață, Platon Pardău abordează o tematică de actualitate, văzută prin ochii unui participant în primăria războiului, activistul de partid dintr-un oraș din nordul Moldovei. Romanul este scris la persoana întâi și amănunțit într-o manieră apăsătoare de comportamentism, ritmul activ, trepidant al vieții preponderant și a evenimentelor săi, dăruindu-se pînă la sacrificiu. Romanul devine prilej pentru lumea investigată din interior cu încredințare dar și cu o simpatie refuzată, urmîndu-i succesele sau dificultățile. Lăsați mai ales de adoptarea unei metode de lucru, Transcriind și experiența sau amintindu-și trecutul nu prea îndepărtat, eroul e atent la semnalele mai adînci, căutînd elementele de continuitate. Fără sentimentalism, își trăiește propriul timp, nu-și renegăz trecutul unde se află ascunse și greșeli pe care caută să le justifice. Evenimentele se aglomerează, eroul le traversează cu franchețe, căutînd, de fiecare dată, soluții adecvate, recomandate de propria experiență. Pentru cel care dărimat alături, singur, o statuie, adaptarea nu e totdeauna ușoară, dar sinceritatea deciziilor, asumarea responsabilității, chiar și în cazul greșelilor, fac din eroul romanului un personaj atrăgător, cucerind prin întreaga sa comportare. Alte personaje nu au o prezență la fel de vie, în afară doar de Eva, „logodnică de-apururi”, și de Livia, soția, dar romanul respiră în totul un aer de autenticitate, datorat și modulului deschis în care tratează și aspectele așa-zis delicate. Ocolite îndeobște. Alături de implantarea în prezentul imediat, Ciudata mișcare a inimii în aprilie, mai relevă o dimensiune, rezultată dintr-o mai îndepărtată perspectivă. Confruntat cu multiplele treburi curente, eroul romanului vede cu surpriză și durere cum colegul său Manicic este doborît de un infarct, cum mama Liviei, care a căutat să-l umilească se schimbă înaintea morții, cum el însuși cade, în timpul unei festivități, după ce numeroase semne anterioare ar fi trebuit să-i atragă atenția. Acestea arătau „ciudata mișcare a inimii în aprilie” din titlul romanului. Originalitatea cărții rezultă și din împletirea celor două planuri, dar, atunci cînd originalitatea este căutată în exces, efectele nu sînt cele scontate. Mă gândesc îndeosebi la acea notă de senzațional pe care romanul o subliniază atît în viața civică cît și în cea personală a eroului. Dacă întâmplările cu comora ascunsă sub răchită au, cel puțin inițial, o bază credibilă, rupturile succesive cu Livia sînt cu totul nemotivate. Ultima despărțire nu pare a avea în vedere decît intenția scriitorului de a o readuce, în final, la căpătîiul celui doborît de o eriză cardiacă. Cu aceste rezerve, Ciudata mișcare a inimii în aprilie, rămîne o carte atractivă la lectură, implantată în cea mai strictă actualitate.

platon pardău

ciudata mișcare a inimii în aprilie

romulus guga

Dacă intențiile romancierului nu au totdeauna o acoperire artistică, explicația ar putea sta în modul în care a gîndit finalizarea lor. O primă piedică în receptarea romanului este maniera jurnalistică a relațiilor, combinată cu o irepresibilă tendință de a liriciza și a explica, ambele surprinzătoare la un prozator și la un poet de valoarea lui Romulus Guga. O întîlnire între Remus și doctorul Mareș, ne este astfel explicată: „Se priviră atunci într-un mod deosebit și lui Remus i se păru că descoperă o față ascunsă a lui Mareș, și doctorul păru puțin stînjinit, deși mult mai puțin decît Remus. Nu-și spusese nimic, numai Mareș se gîndi atunci că nu e departe ziua cînd va putea vorbi cu Remus cu totul altfel, poate mult mai deschis, despre azi, despre mine, căci, oricît de paradoxal ar părea, în această lume ciuntă, crepusculară și murdă, trăiau totuși oameni care se gîndeau la viitor” (p. 66). Într-un loc prozatorul scrie despre „mimica fețelor” (p. 123), în altă parte aflăm că „Movilă avea însă cu totul alte concepții despre viață” (p. 149) sau că Violeta „nu se mai

Eminescu în exegeza lui Ibrăileanu

Const. CIOPRAGA

Între eminescologii mai vechi, Ibrăileanu ocupă un loc de prim-plan. Cum însă criticul de la *Viața românească*, consecvent admirator al geniului eminescian, n-a adunat într-un volum tot ce a scris despre poet sau despre comentarii acestuia, aportul său la interpretarea lui Eminescu poate părea mai puțin substanțial decît e în realitate. Se citează din Ibrăileanu, — în legătură cu Eminescu — în special prefața la ediția *Poezii* (Ed. Națională—Ciornei, 1930), versiune amplificată a unor comentarii tipărite inițial în revista *Insemnări literare*, (1919, nr. 19 și 20) apoi citeva *considerații tehnice* relative la poezia *Pe lingă plopii fără soț*, apărute în *Viața românească* 1920, nr. 10) și mai mult decît acestea studiul de mare finețe, *Eminescu — Note asupra versului*, publicat întîi în *Viața românească* (1929, nr. 9—10). Că Ibrăileanu a fost el însuși un „eminescian” în sensul unor comune afinități estetice, etice ori psihologice, ne-o demonstrează o anumită sensibilitate romantică, vizibilă de la *versurile* publicate ca licean la modesta revistă *Școala nouă* pînă la concisul roman *Adela*, în 1933. „Profund sentimental (declara el în *amintiri*), n-am știut niciodată să-mi exprim sentimentele...” Eminescu i-a fost, într-un fel, confident și oglindă. În exegezele de tip *obiectiv* consacrate lui Eminescu, entuziasmul pulsează în moduri felurite; admirația e uneori mărturisită direct. Fie în articolele de aspect estetic teoretic de la *Evenimentul literar* (1894), fie în eșecul de filozofie a culturii *Spiritul critic în cultura românească* (1909), ori în prelecțiunile academice de mai târziu (*Epoca lui Eminescu*), opera ilustrului scriitor constituie pentru Ibrăileanu o inepuizabilă sursă de argumente și reflecții de unde nenumăratele referințe, reluări, precizări, judecăți de valoare și completări de ordin documentar. Pentru definirea universului poeziei în genere, a poeziei filozofice ori a celei erotice în special, pentru caracterizarea (în filiație gheristă) a conceptului de *curent*, ori pentru înțelegerea dialectică a relației *fond — formă*, pentru sublinierea funcției limbajului, a rolului revelator al muzicalității în poezie, ca și pentru ilustrarea rolului modelator și reprezentativ pe plan național al personalității de geniu. — Eminescu este citat din unghiuri multiple, cu comprehensiune și măsură.

Poate surprinde, totuși, afirmația din *Spiritul critic* (*Critica socială extremă*), că Eminescu a fost „politiceste” un „reacționar, ca și Junimistii”, dar explicația, raportată la condițiile specifice avute în vedere de gazetarul de la *Timpu*, solicită atenție. Fată de decăderea progresivă a „claselor mici”, — „formele nouă” erau privite ca „rele, pentru că sărăcesc și distrug acele clase”. Așadar o *reacție* de tip special, deosebită de aceea a lui Maiorescu, care în negarea „formelor nouă” tine seama de „preponderența claselor de sus...” Excesul de sensibilitate în detrimentul voinței, „ereditatea și împrejurările vieții” deci cauze temperamentale, biologice, și cauze sociale, explică după Ibrăileanu pesimismul eminescian: „Ajuns la imposibilitatea de a se împăca cu viața, era fatal ca printr-o mișcare instinctivă de adaptare, să urască viața și să idealizeze nimicirea vieții. Neputînd trăi viața, și fiind îngrozitor a admite existența fericirii, cînd tu nu o poți gusta, ajungi fatal să negi posibilitatea fericirii și deci valoarea vieții. Și mintea, *advocatus diaboli*, se pune pe justificat acest sentiment împotriva vieții, clădind o filosofie, care se cheamă pesimism” (*Curentul Eminescu*). În raport cu demonstrațiile unor comentatori de acum vreo douăzeci de ani, care puneau pesimismul poetului exclusiv pe seama relelor sociale, argumentarea lui Ibrăileanu e categoric mai rezonabilă. Dacă difuzarea *postumelor* în rîndurile unui public neavizat este, în multe privințe, nejustificată, un critic poate extrage din paginile nedefinitive observatiilor de maximă importanță. Din studiul *postumelor*, Ibrăileanu deduce că Eminescu a avut în fața vieții o atitudine contradictorie: „Poeziile sale filosofice, am putea spune teoretice, sînt ale unui mizantrop: *Scrierile I și IV, Împărat și proletar, Glossa* etc. Poeziile de iubire, dimpotrivă, sînt ale unui idealist. În pesimismul lui Eminescu este, cum s-ar zice, o lacună („*Postumele lui Eminescu*”). După o lungă familiarizare cu opera scriitorului, de remarcat apariția comentariilor de subtilitate estetică privind simplificarea expresiei (*Pe lingă plopii fără soț*), ori, paralel cu teoriile lui M. Grammont (dar fără să le fi cunoscut), observațiile pătrunzătoare despre raportul între semnificația unui cuvînt și valorile lui sonore. Astăzi pare limpede că G. Ibrăileanu a intuit unele direcții ale semioticii și poeziei structurale: „Muzică prin fond ca și prin formă, poezia lui Eminescu nu mai are nevoie de nici o altă melodie, și cu atît mai puțin de cele care circulă... Muzica aceasta profundă a lui Eminescu a mai căpătat prestigiul unei alte muzici, aceea a versului său hipnotic, combinată din sonorități de silabe, de ritmuri și de rime...” De menționat, în sfîrșit, pe lingă erudiția impresionantă, verva polemică din comentariile la obiect privind *Edițiile poeziilor lui Eminescu*, comentarii ce demonstrează o profundă cunoaștere a domeniului eminescian.

Colectia *Eminescu*, inaugurată de Editura „Junimea” (pentru care merită laude), oferă pentru prima dată în totalitatea lor studiile și articolele lui G. Ibrăileanu despre Eminescu O temeinică introducere semnată de Mihai Drăgan (care a alcătuit ediția, completată cu *note și bibliografie*), pune în valoare, nuanțat și sistematic, profilul lui Ibrăileanu — eminescologul. O singură observație: în locul criteriului *cronologic* al studiilor reproduse în volum, am fi preferat criteriul *logic*. Atunci *Postumele* de pildă, și-ar fi avut locul în altă parte.

„M. EMINESCU“

patria

Patria înseamnă soarele pe munți,
Luminind în inimi zilele de mine
Și mândria scrisă de destin pe frunți
Și Cotnarul dulce și gustoasă pine,
Patria e răul caldei primăveri,
Stelele căzute de pe cer în rouă
Dacia și Roma gloriei de ieri,
Intr-o Românie trainică și nouă.
Patria pe lume e stindardul roș,
Galben și albastru — după el ni-s pași
Lingă fiecare e cite-un strămoș

Ce binecuvîntă vremea și urmașii,
Patria-i pămîntul ce-l avem din veac,
Zarea care-și sună crengile albastre,
Viii ce s-avîntă, morții care zac,
Sfînta bucurie-a visurilor noastre.
Patria e brațul, ochii și-acest trup,
Sufletul și gîndul, doinele și dorul,
Dragostea mai dulce decît miera-n stup, —
Patria-i trecutul și tot viitorul,
Patria-s întinse plaiuri strămoșești,
Riuri de nădejde, pîscuri de țarie,
Tu popor ce liber și puternic ești,
In nemuritoarea noastră Românie.

George LESNEA

odă (la diotima)

Precum într-o sfîntă cămașă, sfîntită cu
lacrimă-a cerului, sufletul meu se îmbracă în
ține, prevestitoare de bucurie.
Spre-adîncile țării din stele carul meu se
indreaptă.

in inima lacrimii mari voi ara, și plugarul
azurului mă voi numi.

Cei fără teamă, ei nu se vor pierde: nicicînd
roza triemă nu va-ncepe să conducă pe
călători: în ține trăiesc ca-ntr-un Iam

al amintirii fără hotar, tot ce a fost, tot ce
lumile, viețile — Sufletul meu se îmbracă în
ține, prevestitoare de bucurie.

Mihai URSACHI

poezia

hotar la respirația
marelui somn,
zbor în sine lege și drum
cu ochii visînd
spre reamintirea luminii,
primitivă libertate
părăsindu-se
și veșnic început
căutîndu-și ființa;
în neliniștea
de cer și de sînge a lumii
ea e unicul vis
ce se trezește,
din chinul ei pur
drumuri încep
și începuturi se neagă
dînd timpului chip,
în nașterea ei
de semnul închiderii
viața se leapădă
lacrima ei
incendiază corola luminii —
— rană în taină,
lumina să întîrzie
în cele ce sint
precum că sint
și în cele ce nu-s
precum că nu-s,
atît
cît să-și capete nume

Vasile CONSTANTINESCU

o parte din suflet...

O parte din suflet rămîne-a zăperî,
Pe stella veneris o roză visezi

Incepe să plîngă un corp lepădat;
tu, greier al morții, să fii lăudat.

Prin sîngele nopții în el ne tîrim,
dar norii asupra streinul tîrim.

Ne-asteaptă infuzii de aur și scrum;
himera își scoate cămașa de fum.

Cu spini și cu smîrnă în dulce delir
vin fluturi albaștri în mari năvăliri.

Cu sfînte picioare în ochiu-mi rănit
stărimă atomii de-amor la zenit

și bindu-mi iluzii, în spațiul vergin,
amații luminii coroana imi țin.

Horia ZILIERU

în fața unui crin

Și deodată seara
în geam bat mii de fluturi
să nu deschizi fereastra
ne vor intra în casă
și vor voi să doarmă
în albe așternuturi
să nu deschizi fereastra
e ca o nebuloasă
proliferează într-una văzduhul
cad mereu
mi se prelinge-n oase
un frig de începuturi
să nu deschizi fereastra
aceasta nu-i ninsoare
epidemie albă
durere planetară
acesta nu e spațiul nemărginit al meu
și-aceasta nu e viața mea originară!

Ardea pe masă, ca un foc bengal
un crin imens, un crin imperial

și aplecîndu-mi peste dînsul fața
mă cuprindea extazul, plînsul, greața

ca să le-nving și să deschid noi goluri
sorbeam avid etherice alcooluri

și ca o rugă ori ca un descîntec
buzele mele murmurau un cîntec

„Domnule Crin, distinsă Doamnă Floare
eu mor, tu mori, el moare...”

Atunci, cum ora se lăcea de ceră
crescu din buze vocea princiară

„Doar de parfumul meu învăluit
vei trece riul înspre Nesfîrșit

dezbracă-te de gînduri și de haine
să intri pur în miezu-acestei taine

nu-i prea aproape dar nici prea departe
unde un tîrm de altui se desparte”

Și m-a privit e-un zimbet iluzoriu
imacularea însăși din cupa de ivoriu

„Frumoasă Doamnă, preacurate Crin
ingăduie să mă rămîn puțin

e un mesteacăn din copilărie
pe care încă îl aștept să-mi scrie

și este cerul verii dat cu smalț
și-un zid pe care-aș vrea să-l mai înalț

și este rod în pintecul femeii
și-o navă scufundată în mările lactee

Domnule Crin, frumoasă Doamnă Floare..“

„Eu mor, tu mori, el moare”

„Frumoasă Doamnă, preacurate Crin...”
Mă sugruma în albul său divin.

Nicolae TURTUREANU

Existență, te invoc!

Adversar al confesiei murmurate, al nuanțelor radios transparente și reconfortante, Cezar Ivănescu își face scop și principiu poetic din aflarea cuvîntului — existență „pe potriva inimii”, cuvînt brutal, cu carne și sînge, care să provoace explozii în conștiință. Nici un travaliu spre clasicizare la acest poet care refuză totodată portativul și instrumentele muzicale, reveria și tandrețea. El are un auz special pentru viață și moarte, văzute deopotrivă ca rațiuni ale rodului, în maniera străvechilor mituri ale creației. Viața, avînd ca echivalent toamna cea bogată în fruct și în roșu, moartea, ca o uriașă orhidee senzuală se suprapun, se îmbină una cu alta, introducînd lectorul în atmosfera încordată a întrebărilor neliniștitoare ce merg direct spre cele mai ascunse zone interioare, atrăgînd magnetic sensibilitatea modernă în orbita lor implacabilă. O anume măreție sublimă se află încorporată în viziunile sale halucinante și spectaculoase: planeta se mișcă sprijinită de mina poetului iar după moartea sa îl urmează asemenea unei albine; existența se dilată ca într-un timp fabulos de copii; pasiunii de a trăi în clocot, „cum se iubeste în toamnă”, i se adaugă moartea văzută, paradoxal, ca o naștere.

În ciuda inecului în culoarea tare a grotescului, specifică universului său cutremurat de experiențele fundamentale moarte-viață, Cezar Ivănescu este un realist și un vizionar care nu-și poate accepta limitele. Iată pricina pentru care nimic nu trebuie ocolit din existență (viermele are „profilul gingaș / chip de roză ori de trestioară”), iată pricina pentru care simte imperios nevoia de a face tangibil cuvîntul, iată pricina pentru care realitatea poetică învinge efemerul: „Cum ai putea muri tu, Mary? / Doar am conceput împreună acest poem!” Fantezia sa se îndepărtează de haosul lăuntric pentru ca, legîndu-se de pămînt, să respire eternitatea: „Vorbeste-mi de țara mea / de bărbății greu loviți / de dorul eternității / de miinile lor / prin veacuri rezezate / de inima lor / ca o cameră nupțială”. Această poezie aspră dominată de tonuri cenușii, în care pata stridentă de roșu rănește retina, se străduiește să răspundă unicord acestor probleme existențiale fundamentale („Să sperăm că vom trăi / Și că vom muri / Să sperăm că vom putea scri epitafori”), aproape patetic, în care îl închis al bucuriei și al durerii de a trăi.

Cezar Ivănescu nu scrie poeme perfecte și egale. În Rod se resimte cu claritate tradiția estetică generată de Trakl. De acolo vine obsesia mamei, asemeni sorei culpabile a poetului expresionist, insistența reluării motivului viermelui și al cimitirului, nostalgia pentru pierdutul „ochi de copil”, pretext al eternei reîntoarceri, geamătul surd izbucnit din pata de roșu, imperecherea grotescului cu suavitatea în rarele „Jeu d'amour”. Experiențele poetice imprumutate se contopesc însă într-un singur ton și, modulate după ființa sa, probează o conștiință artistică de excepție ce autonomizează o lume înt-un poem.

„Fiți realiști: cereți imposibilul”

Mihai Ursachi face parte dintre poeții a căror biografie se cere proiectată în legendă. Profilul său poetic evocă un orgolios hidalgo, nedespărțit de „Tratatul despre flăcări”, gramatica latină și un etern vehicul ce-l catapultează în sfere celeste, pe care se cheamă luntrea Metamorphé, corabia Alcyon, melcul Adeodatus ori sania albă Ectulancion. Permanent fidel sieși, el substituie, asemeni unui Don Quijote, noțiunea de real a ceea ce este ideal. Totul se mută în imagină, în ciuda fixării unor puncte concrete de reper: mahalaua Țicăului, Cîrcul, strada Sfîntu Sava, expoziția suedeză de pictură ori Madam Zambilovici. Pornind de la acest decor terestru sau, cum ar spune însuși poetul, „hrănit cu viață fierbinte”, Mihai Ursachi ar putea proclama asemeni precursorului său duque: „Fiți realiști, cereți imposibilul”. Lumea lui poate fi prea bine „o pașiste rotundă pe virful unui ac”; distanțele incalculabile dintre vîrste și spații nu-i rezistă: totul tinde spre adorația perfecțiunii cuprinsă deopotrivă în florile de vișin covîrșitor sublime ale trupului iubitei și în „Esența a cîncea”, odată căntată ca o intangibilă linie de orizont și care se mai poate numi Poezie.

Pentru Mihai Ursachi actual poetic presupune o serie de etape inițiatice. Poetul se „pregătește” pentru o adevărată metafizică artistică operînd, după legi impuse de Alquimia, în aur invers, adică în cuvinte comune, banale, degradate prin uzitare, pentru a obține în complicatul său laborator „spiritum verbi” sau imponderabilul artei. De aici aerul de vizionar, tonul oracular, obscuritatea enigmatică, tot atîtea condiții ale străvechii Ars regia. O particulară tensiune a neliniștii se infuzează în cele mai închegate poeme. Magia poetică exercitată asupra spațiului și timpului provoacă o întrebare de epoci („Eu sunt cruciatul căzut dintr-o țară / De peste țărîmuri de veacuri confuze”), presupunînd parcursul timpului revolut, renașterea eternă (mitul Lenore revine frecvent), reîntegrarea solară, mai mult, posibilitatea de a face din trup o funcție a spiritului. Cu un superb orgoliu demiurgic, Mihai Ursachi nu conduce printre realitățile amestecate ale lumii sale interioare, ineputabilă ca un abis. Coborîrea fascinantă a propriului său eu (Ființa) devine condiția nașterii poeziei, iar motivul obsesiv al scufundării în apă (transcendentă) trebuie înțeles ca o căutare a drumului spre puritatea eternă. Desigur, între planul realității comune, al zărîrului roz din strada Săvescu și realitatea transfigurată prin magie poetică nu există o concordanță deplină. Taina universului, pe care poetul o caută în adîncurile subconștientului rămîne ascunsă, fapt ce generează suferința de a fi pierdut sensul primordial al lumii. Această nostalgie a certitudinii poate fi însă soluționată prin revenirea sub specie aeternitatis la simbolul platonician al cerului stelelor fixe, la „albaștrii statornici” ai cosmosului eminescian, la pacea de sub salcîmul înflorit. Poetul gîsește astfel în lumea vizibilă mult căutata esență a imposibilului, întrevăzînd, deloc epigonal, conștiința sa „jardinea clară” a eternului.

Portret în penumbră

Amintirea unor valori de generație, Dinu Flămînd echivalează experiențele persoanelor cu cele ale umanității, ceea ce asigură creației interes filosofic. Poezia sa este în momentul în care autorul hotărăște să pună în ecuație o serie de simboluri destinate să circumscrie un univers imagistic structurat într-o manieră personală. Ca să ne exprimăm la obiect, constatăm că tema mamei, înțelesă în mod existențial, apare și la Cezar Ivănescu și la Dinu Flămînd. Dar, în vreme ce la primul nu se depășește nivelul biologicului, dincolo personajul uman tinde să devină o Gea, cu alte cuvinte un simbol universal. Desigur, faptul nu implică ideea de valoare ci o deosebire de perspectivă capabilă să conducă la stiluri diferite, fiecare avîndu-și justificarea estetică în sine.

Viziunea cosmicizantă l-a obligat pe autorul lui Apeiron să depisteze și să poetizeze acele arhetipuri care țin de nivelul de existență al simbolului Gea (el însuși arhetip). În calitatea sa de Mater Mundi, Ierburile cenușii, ceața cleioasă (versul „glîfie ceața-n cerul gurii și se lasă / caldă” pare un ecou direct din textele sanscrite), reptila verde, valurile verzi de sînge negre, oglinzile, lampa, mierea neagră, sîngele de miel, înghețul, apa ce „hordăiește din cișmele”, turnul etc., sînt tot atîtea motive în legătură cu care critica arhetipală s-a pronunțat adesea de a Bachelard încoace. Frecvența lor ar putea deruta dacă autorul nu le-ar supune unui interesant tratament poetic. Gea este un fel de cuport în care se produce miracolul vieții. Aceasta înseamnă că elementele primare nu rămîn în stare brută ca la Ion Alexandru, ci se lichefiază tînzînd spre o sinteză unică. Iarbă și ceață (Nichita Stănescu ar spune „ideea de iarbă”) apă și sînge, miere și țarină ies disciplinate din haosul primordial, ascultînd de un nou destin legiferat prin naștere. Totul se petrece în taină și umbră, secret cunoscut doar de Gea.

Poetul însuși se ipostazioază în diferite forme arhetipale minerale sau vegetale. Implicat în spectacolul creației, el îi poate denunța mecanismul. Adesea, versurile trebuie mai curînd tîlmăcite decît contemplate. Sub curgere amintește de poezia Din ceas, dedus... a lui Ion Barbu, în ambele existînd aceeași perspectivă întoarsă asupra lucrurilor aflate în permanență „curgere de riu”. Versurile: „Tu ești strigare — / pînă la noi din lucruri nu ajunge” (Sub curgere) și „De-aici văd ziua-ntoarsă tu mă speli, / sînt obosit, noaptea apas-n ape” (Revers) poetizează cele două ipostaze posibile, viața și moartea. Pasajul construit numai din forme arhetipale: „Trecînd cu pluta peste iarbă apei / miinile ne foșniră pînă-n coate / gene de algă măi purtam / și o tăcere / învecinată cu albastrul” (Lac vulcanic) este o alegorie a transgresiunii în viață. Poetul mitizează sau calchiază elemente mitice. Versul „Apele sînt liman în poezie” are la bază cunoscuta idee că apa, în concepția străveche, constituie un hotar prin definiție. Dar Dinu Flămînd are marea calitate de a moderniza formele tradiționale. Lac vulcanic, conceput după șablonul faber mundi, se vrea o ingenioasă artă poetică. Textul abundă în simboluri descifrabile, însă demnă de reținut ni se pare credința că poeții aparțin ordinii uraniene, ceea ce-i face capabili de creație și de jertfă: „să sîngere bogat, cu dărnicie / pentru acest pustiu de poezie”.

Dinu Flămînd nu inventează imagini și atîta tot. Evocarea formelor cu funcție simbolică nu este gratuită. El le așează în circuit cosmic, faptul petrecîndu-se între umbră și lumină, cu neîntrerupte reveniri ciclice. Această înălțare în zarea existenței, ca un asalt grandios al organicului, constituie o experiență artistică temerară.

Magda URSACHE

Nu e nimic exagerat în afirmarea „românizării” Psaltirii, rezultată, nu din încercarea lui Dosoftei de a modifica fondul dogmatic al textului, cum îngust s-ar înțelege. Impresia e provocată de pornirea poetului de a-și proiecta sentimentele retrăite într-un spațiu intim, pe decorul unei realități în care cititorul român să-și regăsească elementele fundamentale ale existenței. Libertățile în amplificarea sau rezumarea i le dădea harul creator și personalitatea culturală recunoscută. Fire afectivă de poet, Dosoftei avea de comunicat un fond de sentimente puternice, care nu au fost, totuși, anulate prin faptul că el s-a supus și originalului. Dacă n-am recunoaște impulsul spre originalitate ar însemna o indirectă negare a reușitei artistice însăși, atinsă, se înțelege, cu ajutorul exprimării poetice la nivelul epocii.

Particularitățile de atmosferă și limbaj impun Psaltirea ca moment foarte important pentru așezarea literaturii române în matca proprie. Ceea ce dă Dosoftei în poezia secolului al XVII-lea nu mai este o simplă promisiune, ci o realizare intrată în tradiție.

Traducerea sa avea să fie un manifest pentru posibilitățile artistice ale limbii române. Peste un deceniu și mai bine de la tipărirea Psaltirii, Dosoftei își mai exercită talentul, cu traducerea după prologul dramei **Erofilii**, un fel de replică întârziată la **Viața lumii**, micul poem al lui Miron Costin. În concepția lui Dosoftei, atracția și accesibilitatea erau condiționate și de frumusețea formei. După frazele la stemă, este mărturisit fără convenționalism efortul pentru aflarea „cuvântului dulce” și scopul elevat: „Pentru-aciua cu multă trudă și vriame îndelungată precum am putut mai frumos am tălcut și-am scris... să poată trage hira omului către cetitul ei” (Psaltirea, ed. Bianu, p. 4-5).

Armoniile poeziei populare naționale îl inspiră în cele mai bune versuri ale Psaltirii, speciile și procedeele folclorice sînt creator încorporate în versurile migălite „cu multă trudă” și „smerenie”. Din abundența posibilităților vom alege blestemul, făcînd motivația psihologică a acestei înclinații din care ies remarcabile acorduri preargheziene. Dintr-o asemenea perspectivă nu putem omite experiența stilizării blestemului, într-un text literar cult, făcută de Cantemir, în **Istoria ieroglică**.

Există și în textul original asemenea formulări precedate de implorări ardente ale răzbumării divine. Insa Dosoftei le amplifică, împrumutîndu-le tăria imprecăției noastre populare. Originalitatea e deci în prospețimea tonului, în limbaj și proporții, elemente ce adănesc violența cultivată în specia tradițională.

Dosoftei surprinde sentimentul de înstrăinare al psalmistului și îl explică chiar într-o notă din care se degajă o mare sensibilitate poetică: „Aicia David, fiind

pustia și munții de răul lui Saul, îl supăra valurile gîndurilor de străinătate (s.n.)”. Tristețea înstrăinării o încercase de altfel și talmăcitorul. Legat de acest sentiment, apare, cu noi nuanțări față de original, autoblestemul. Urmînd fidel originalului, traducerea în proză (Gr. Pisiculescu și V. Radu) sună: „De te voi uita Ierusalime, uitată să fie dreapta mea! Să mi se lipească limba de gîtlej, de nu mă voi gîndi la tine”. La Dosoftei traducerea e patetică, subiectivitatea trăirii răsare din fiecare cuvînt. Deosebirea nu e dată deci numai de forma versificată și topica specifică. O vie agitație sufletească îl apără de retorismul sec, iar în zona profundă a sentimentelor sale „țara sfîntă” poate semnifica, prin substituție, pămîntul Moldovei. „De te-ai uita țara sfîntă, / Atuncia să-mi vie smîntă, / Și dreapta mea să uite / A schimba viersu în lăute, / Și să mi să prîndză limba / De gingini jelindu-mi scîrba” (Ps. 136). Numai în conștiința clară a unui puternic și statornic sentiment patriotic, putea poetul să atragă asupra sa un asemenea greu blestem.

Cu totul inedită este interferența umorului în blestem. Fantezia poetului se concretizează în cîteva expresii care incită dispoziția noastră imaginativă. Textul original „Să se îmbrace prigonitorii mei cu neciste, ca și cu o manta să se acopere cu rușinea lor” se schimbă în versuri pline de culoare, amintînd pedeapsa dată personajelor din anecdota noastră populară. O memorie invadată de adevăruri trăite, se revoltă, cerînd parcă o răscumpărare. Transparența veșmintului indicînd dorința de a se da spectacolul nudității sentimentelor reprobatibile ce trebuie să cadă tot asupra aceluia care le-a emis: „Carii asupră-mi se scoală / Răul să le cadă-n poală / ... Și cîta ce-mi fac nepace / În rușine să se îmbrace / Cu veșmînt de strechitoare / Să se îmbrace-n sîrbătoare” (Ps. 100).

Asprimea limbajului imprecăției se revărsa asupra birfitorului cu „limba-n două roșuri ca o cută”. Intreținînd originalul, poetul nostru apostrofează gray, pe tonul femeii din popor: „Dinții să li să jîmbiască / Și limba să să timpască” (Ps. 56). Pizmașilor, „Vicolu să le bată țărîna în față, / Să se-și vadă trairu cu dulceași” (Ps. 34). Blestemul capătă și forma concisă a aforismului: „Cîne-mi ceartă răul, rău să pașă”.

Și nu am adus decît în parte dovada că nu e nevoie de o supralicitare a textului pentru a se demonstra creativitatea în formele poetice, atît față de modelul biblic cît și de cel folcloric.

Elvira SOROCHAN

Expresia poetică a „Psaltirii”

Atunci cînd „smeritul” Dosoftei, episcop al Romanului, desăvîrșea talmăcirea în versuri a cărții „pîna de rugă și plină de tainele cele mare” a sfîntului prooroc David, nu bănuia că gestul său modest de tălcut echivala cu „victoria prin care materia se convertește în imagine” de care vor vorbi esteticienii. Convingerea versuitorului, purtînd marca simplității cuvîntului, a epocii de pionierat, mărturisea totuși credința împiedicînd în valoarea meșteșugului la care ucenicise prin lectură, dar îndeosebi prin cunoașterea poeziei populare, unica, reală paradigmă: „pentru-aciua cu multă trudă și vreme-ndelungată, precum am putut mai frumos am tălcut... să poată trage hira omului către cetitul ei”. Înțelepciunea, „învățăturile bune” tind să ajungă repere pe care versificatorul român al psalmilor le oferă stăruitor omului veacului său în nestatornicia tulburătoare a lumii, într-o existență presărată, conform aceleiași viziuni a vremii, cu taine și ispite: „Văzui pre spurcatul suindu-să bour / S-agiungă, ca chedrii țămîiei, la nuor” (ps. 36) avertizează, printr-o imagine de o grație năivă a Psaltirii sale Dosoftei, amintînd parcă de celebra **L'Échelle des Etres**, medievală și barocă, ale cărei trepte se împovărează de forțe menite să perturbe ierarhia prestabilită. Demonstrînd disponibilitățile cele mai variate în captarea și refacerea lirismului biblic, Dosoftei adoptă altundeva o tonalitate profund elegiacă (psalmul 68), din care strigătul, frînt, străbate într-un peisaj lunecător, cu însfîșește înselătoare („O, Dumnezeu sfînte, tu mă scoate / De pohoii de ape, tot de gloace / Ce-m vine la suflet, și de gloduri / Cu picile adînce, fără poduri / Că sînt încungiuat de adîncuri / De mă trage vivorul la smîrcuri”).

Cu factura lor imnică, psalmii revelă bogăția de nuanțe a unui registru liric complex, favorizează instaurarea în poezia noastră cultă, de la cea dintîi manifestare de anvergură a ei a unei diversități de forme ale lirismului: de la exuberanța naivă din psalmul 25 plină la ruga necontrariată, transpusă cu o vibrație aproape modernă, a psalmului 53 („Cu a ta putere / Grîje cînd am multă / Tu, Doamne, mi-ascultă / Ruga din tăcere”); de la elogiul întreprins hiperbolic, cu mijloacele fantasmaticului folcloric, în psalmul 103 („Nuorii ț-ai pusu-ț scară, / Cînd vei să pogori în țară, / Căi îți sînt iuț ce vîntul / De mîrg unde ț-îi cuvîntul, / Și ca gîndul mîrg de tare / Ingerii ț-ai cei călare...”) la forța imprecăției din psalmii 58 și 82, unde impetuozitatea verbului ca și vigoarea lexicală anticipă sonorități argheziene („Fă ca apa ce-i vărsată, / Ce nu-i în samă băgată, / Și arcuț să-și tragă moale, / Să se slăbască din foale, / Să pieie ticăiește, / Ca ceara ce să topește / Și ca culbecii să arză / De soare și să nu-l vază”). Sub pana traducătorului a tenț și fin cunoscător al textului inițial, care este Dosoftei peisajul impregnat de sunetul difuz al lamentației cîntărețului arhaic se modifică subtil, configurînd cadrul în care alt tip de sensibilitate își afirmă prezența. Fastuozițatii exotice a psalmilor îi ia locul abundența bucolică, imaginația traducătorului amplifică, invocînd medii familiare.

Ingeniozitatea plastică a traducătorului dă naștere uneori unor tablouri în care prospețimea proprie „primițiilor” surprinde sau devine prilej de jubilație creatoare și generoasă dispunere a culorii. Frustetea, primitivitatea (în sens preclasic) a unor versuri ale Psaltirii lui Dosoftei nu exclude însă și alte moduri, mai complicate, de existență a lirismului său, care închide surprinzător, în cîteva rînduri, virtualități ce se vor realiza ulterior în opera celui mai mare poet al nostru. Prin cîteva rare intuiții poetice, unele tablouri ale genezei (psalmii 73, 89), evocarea mării sau a unor cadre de feerie nocturn, prin unele accente de vastă însingurare și melancolie, versurile lui Dosoftei prevestesc intensități eminesciene. Unul din versetele psalmului 92 („Minunate sînt înălțările mării; minunat este, întru cele înalte, Domnul”), construit după principiul paralelismului, procedeu specific vechii poezii ebraice, devine

DE CE A VERSIFICAT DOSOFTEI PSALTIREA?

(continuare din pag. 5)

tilizate la desfășurarea cultului liturgic mozaic. Cum remarcă, între alții, N. Iorga, ei sînt „mărturisiri, rugăciuni, imnuri, tînguiuri în care se afiă tot sufletul omeneș”. Ca formă de redactare, ca expresie, psalmii au înfățișarea unor efuziuni lirice, unor poezii încărcate de farmec, frumusețe, desfătare. Autorii psalmilor, urmărind, pe de o parte, desfătarea spirituală a celor ce ascultau aceste creații în timpul cultului iar, pe de alta, fixarea în conștiința lor a unor idei, a unor principii, a unor norme etice, prin mijlocirea figurației poetice, au adoptat, de cele mai multe ori, procedeu ritmului, adică a orînduirii silabelor accentuate și neaccentuate în fraze muzicale.

Iată de ce, în unele versiuni ale Bibliei, chiar în unele ediții ale Septuagintei, psalmii apar ca atare, adică în forma cadentată a ritmului. Prin versificarea lor în limbile moderne, stihulatorii au urmărit să le dea formă artistică și ritmică muzicală. Călăuzit de același gînd, Dosoftei a procedat la fel, străduindu-se „cu multă trudă și vreme-ndelungată” să transpună psalmii în versuri, „precum (a) putut mai frumos”.

Intr-o oarecare măsură, el s-a lăsat „furat de ritmul ușor săltăreț, vioi, al cîntecului popular”, a intervenit în unele cazuri cu amplificări, cu unele imagini pe care i le-a oferit epoca, țara și poporul său.

Punînd alături textul talmăcit, în proză (Biblia ediția 1968), de versurile lui Dosoftei, vedem, fără îndoială, silința sa de a respecta, cît se poate mai mult, textul original. Versurile sînt muzicale, săltărețe, fapt ce arată că Dosoftei a fost înrîurit de melosul popular, dar au și rezonanță biblică. Iată exemple deplin grăitoare:

Psalmul 101 (4-10)

Că-m trec zilele ca fumul
Casele mi-s săci ca scrumul
Că s-au stins ca fumul zilele
mele și oasele mele ca uscă-
ciunea s-au făcut.
Ca nește iarbă tăiată
M-este inema săcată
Și ca corbul cel de noapte
Imi petrec zilele toate
Ca o vrăbie rămasă
In supt streășină de casă

Am mîncat pîne de zgură
Și lacrimi în băutura
Rănită este inima mea și s-a
uscat ca iarba

Ajuns-am ca bufnița din darî-
mături. Priveghiat-am și

am ajuns ca o pasăre sin-
guratică pe acoperiș . . .
Că cenușă am mîncat, în
loc de pîne, și băutura cu
plîngerea am amestecat-o.

Psalmul 102 (15-16)

De ne-ar hi zilele multe
Ca iarba tot ar hi scurte
Și ca floarea ce va trece
De soare și de vînt rece
De se destramă cu totul
Și nu-și mai cunoaște locul
Omul ca iarba; zilele lui ca
floarea cîmpului; așa va
înflori.

Că vînt a trecut peste el și
nu va mai fi și nu se va mai
cunoaște încă locul său

Tudor Argezi, în tinerețe, pe cînd se afla între Tabor și Olimp, întind valoarea poetică a psaltirii, a versificat psalmul 1 și l-a trimis prietenului său Gala Galaction, de la care primise, se pare, îndemnul de a transpune în versuri, aceste creații biblice. Reproducem trei versete, în proză, ale acestui psalm (Biblia, ediția 1968) și aceleași — versificate de Argezi și de mitropolitul Dosoftei:

Psalmul 1 (Biblia 1968)

1. Fericit bărbatul care
n-a umblat în sfatul necre-
dincioșilor și în calea pă-
cătoșilor nu a stat și pe
scaunul hulitorilor n-a
șezut.
2. Ci în legea Domnului e
voia lui și la legea lui va
cugeta ziua și noaptea.
3. Și va fi ca un pom răsă-
dit lîngă izvoarele apelor,
care rodul său va da la vre-
mea sa: și frunza lui nu va
cădea și toate cîte va face
vor sporii.

Varianta T. Argezi

1. E fericit acel bărbat pe
care
al făr'de legei sfat nu-l
ispitește.
Și liniștit își scris-a lui
cărare
deasupra minții
batjocoritoare,
și de păcat și-o îngrădește.
2. Gîndirea-n Iehova i se
ingroapa
de legea lui — ca de-o
lumină
un limpezis de apă,
în care salcia s-adapă —
e inima lui plină.

3. Ca pomul răsădit lîngă
izvoare
care-și desprinde roadele la
vreme,
a cărui frunză-i pururarea
vioaie;
așa el nu se frînge
și-ncovoaie
subt flacăra seninei diademe.

Varianta Dosoftei

1
Ferice de omul ce n-a
merge
în sfatul celor fără de lege,
Și cu răii nu va sta-n
cărare
Nici a seada-n scaun de
pierzane
2.
Ce voia lui va fi tot cu
Domnul,
Si-n legea lui ș-a petrece
omnul
De să va-nvăța de zi, de
noapte,
Să-i deprinză poruncile
toate.
3.
Și va fi ca pomul lîngă apă,
Carele de roadă nu să scapă
Și frunza sa încă nu-s va
pierde,
Ce pră toată vremea va sta
verde.

Diferența este evidentă: în timp ce versurile lui Argezi sînt libere, ale lui Dosoftei sînt foarte apropiate de textul original. De altfel, chiar Gala Galaction, referindu-se la realizarea lui Argezi, remarcă: „aceste strofe mărturisesc ca forță o mină de poet, pentru oricine le-ar citi cu dinadins, dar — ce folos! — ele sînt o creațiune... proprie și aproape deloc tălcuirea psalmului din fruntea psaltirii Theo a făcut o încercare liberă (mai mult a hatîrului meu decît de plăcerea lui): capul lui are alte gînduri, inima lui alte coarde, decît harfa și cugetul psalmistului” (Gala Galaction, Jurnal, Minerva, 1973, pag. 439).

Este adevărat, psalmii versificați de el n-au intrat în cultul Bisericii Ortodoxe, în schimb ei au intrat în sufletul poporului, în patrimoniul nostru cultural.

Plecînd de la faptul că psalmii versificați de Dosoftei au circulat mai cu seamă în Transilvania, poporul român a primit un factor de preț care avea să contribuie în mare măsură la unitatea limbii, la unitatea națională.

Bodica ȘUIU

Scarlat PORCESCU

DOUĂ
CONCERTE

Dirijorul Adrian Sunshin (S.U.A.) a devenit o prezență familiară în viața muzicală a Iașului fapt profitabil atât pentru public cât mai ales pentru orchestră. Aceasta din urmă, în fine, acclimatizată cu modul de lucru al acestui muzician de o austeră probitate profesională, i-a fost mai mult ca oricând o fidelă colaboratoare. În străduința de materializare a tuturor intențiilor (intenții cuprinzând o gamă vastă a parametrilor interpretativi, vizând însă numai substanța pur muzicală și nu „efectul“ de moment), colectivul simfonice ieșean s-a situat cred, la nivelul maxim pe care, în prezent, îl poate atinge. În primul rând s-a cîntat efectiv „în stil“. Mendelsohn (uvertura „Ruy Blas“) a fost Mendelssohn (echilibrat, strălucitor, de o grație robust disimulată, puțin livresc în momentele mai dramatice, autocompensându-se prin autenția sa muzicalitate și eleganta minuie a formei); Beethoven a fost Beethoven (dar nu la modul general, ci în limitele unei anumite perioade, aceea a începutului de afirmare a puternicei sale personalități, nu în umbra ci „în lumina“ marilor săi predecesori Haydn și Mozart, așa cum reiese din Simfonia I-a op. 21 în Do major). În sfârșit, prin Simfonia a III-a în Fa major op. 90 de Brahms s-a intrat într-o zonă sonoră și conceptuală mult schimbată, încărcată de tensiuni interioare, de lumini și umbre subtil interpretate. Și trebuie subliniat felul în care a sunat orchestra, în sfârșit omogenizată, în sfârșit vibrantă și caldă până și în sectorul alăturat, creîndu-se în consecință un climat propice unei atenții concentrate, purtînd spre zone mai profunde de înțelegere, într-o angajare nu numai auditivă ci și psihică, spirituală.

La numai o săptămînă de la concertul lui Sunshin, sub bagheta dirijorului George Vintilă, aceleași alături, ca niște sălbăticiuni doar, temporar și superficial imblinzite, s-au dezlănțuit cu ferocitate în două lucrări care nu au fost totuși concepute pentru a da acestor instrumente prilejul unor manifestări paroxistice: Tripticul simfonice de Mircea Chiriac, executat în primă audiere (compoziție avînd certe calități pe porțiuni izolate dar cred, insuficient împlinită, echilibrată în ansamblu) și Simfonia în Re minor de Cesar Franck. Surplusul de intensitate s-a transmis de la un sector la altul atingînd uneori praguri greu de suportat pentru auz. În asemenea condiții muzica se întoarce împotriva ei însăși. În fond, Simfonia de Franck este o lucrare îndrăgită și de dirijor și de orchestră și bine stăpînită, cu puțină măsură și nuanțare, entuziasmul interpretilor ar fi fost împărțit cu inimă largă și de ascultători. Pianistului cubanez Franc Fernandez, care cu elanul său juvenil a cucerit publicul, îi lipsește consistența de sunet necesară unei partituri pianistice beethoveniene. Sensibilitatea sa reală atinge deocamdată doar straturile de suprafață ale acestei muzici. Colaborarea cu orchestra s-a desfășurat însă în bune condiții și, în ansamblu, a plăcut. La urma urmelor acest concert este atât de frumos!

Liliana GHERMAN

EMINESCU: ZIARISTICA ȘI CULTURA

Eminescu — articole și traduceri — ediția critică alcătuită de Aurelia Rusu (introducerea de Aurel Martin) reprezintă o contribuție științifică riguroasă prin care editura „Minerva“ omagiază personalitatea continuu fascinată a poetului, publicistului, cronicarului dramatic de la „Curierul de Iasi“ sau de la „Timpul“. Proiectată în două volume, această ediție reunește, în cel dintîi apărut, articole și studii din „Albina“, „Familia“, „Curierul de Iasi“, „Convorbiri literare“, „Timpul“ și, în Addenda traducerea manualului lui Röscher: *Arta reprezentării dramatice*. În volumul următor urmează să intre cu precădere articole și însemnări rămase în manuscrise, toate referitoare la domeniile culturale. La addenda ni se anunță că vor fi publicate: studiul *Cultura și știința* și traducerea operei lui Kant *Critica rațiunii pure*. Cum se vede, atât în intenția — nemenționată — a editurii cit și a cercetătoarei Aurelia Rusu care a realizat ediția, aceste volume ar veni să le completeze pe cele șase ale monumentalei ediții Perpessicius, întregind astfel tipărirea întregii opere eminesciene. Munca a fost complexă — se poate vedea din rezultate — iar criteriile de prezentare a manuscrisului — de o deplină rigoare științifică, începînd cu stabilirea textului, argumentarea paternității articolelor desemnate, pînă la indicațiile bibliografice și la informațiile de istorie literară aferente. Astfel, pentru prima oară se prezintă o ediție completă, alcătuită cronologic, al cărei conținut, în cea mai mare măsură, răspunde intenției măturisite de a oferi un text care să reprezinte cit mai fidel evoluția scrisului eminescian (...) un pas atent și discret în labirintul celui mai de seamă creator de limbă românească.

Teatrul „Nottara“

ION D. ȘERBAN:

Șoc
la mezanin

Noua piesă a lui Ion D. Șerban este o dramă (prima după ce autorul își vădise, între timp, reale virtuți de comediograf), o dramă situată la confluența cotidianului cu ceea ce am putea numi fapte de excepție. Un savant, aparent cantonat la „mezanin“, între parterul și etajele superioare ale ierarhiei științifice, are de răspuns în fața instanței pe care o constituie colectivitatea, dar și în fața propriei sale conștiințe, pentru fiecare zi de întîrziere a aplicării unui nou medicament, merit al marci noi biruințe în lupta cu o boală incurabilă. De aici confruntări de opinii, întrebări presante și răspunsuri, uneori, derutante, dezbateri scenice reluînd stăruitor problema din unghiurile de vedere ale soluțiilor posibile, toate argumentabile, dar și amendabile în același timp. E vorba, în fond, de o experiență

medicală, dar o experiență care angajează supreme responsabilități. Motiv pentru care academicienul Gheorghiu va prefera să o efectueze pe el însuși. Decizie pe care Vlaicu, unul din subalternii săi, va încerca să o prevină, prin același gest plin de generozitate, cumulare care însă ține, din păcate, mai mult de „teatralitate“ piesei, decît de logica dezbaterilor. Așa se face că finalurile de tablou punctează mult prea apăsător frazările unui discurs scenic, a cărui tensiune dramatică se consumă, în rest, mai mult sau mai puțin subtil, între polii unei dilematice reflexivități: indiscutabil punct valabil al piesei, care nu ezită să desfașoare o întreagă, reușită de altfel, scenă de familie, cu alternări de nuanțe, confruntînd experiența amară a unei căsnicii fad consumate, cu o alta, fundamentată, în perspectivă, pe premise pe care cea dintîi le pune, în mod vizibil, sub semnul întrebării. Situații care permit conturarea nu îndeajuns de consistentă însă a tinărului Vlaicu, nu lipsit de canoaze în întempestivele-i luări de poziție, inclusiv în delicata chestiune matrimonială, a reușitei căsătoriei sale cu fiica profesorului. Prilej, în același timp, pentru comediograf Ion D. Șerban de a creiona, în persoana Ruxandrei, un exemplar uman în care tineretea își spune destul de vioi-pitoresc cuvîntul, prin nonsalanța cu care aceasta tranșează pînă și cele mai

angajante probleme de viață.

Piesa se încheie fără un final propriu zis, dar și fără a forța datele unei probleme a carei complexitate urma astfel a fi convingător demonstrată. Dintr-o prudență excesivă, atât autorul, cit și regia — Mircea Avram, — au alertat însă inutil cîteva momente de „virf“ al piesei și spectacolului, aruncînd peste acțiune o ușoară umbră melodramatică. În rest, putem vorbi de o susținută desfășurare dramatică, cu notabilă valorificare a resurselor de antren și suspense ale unui dialog meritoriu orchestrat; un text aliat totuși la intersecția expresiei firești cu prețiozitatea efectului meșteșugăresc calculat. Este oricum și meritul distribuției dacă spectacolul se menține la nivelul unei onorabile elevații a expunerii, un anume rafinament al gestului și replicii minuțios pliate pe sens impunînd un stil particular, de o evidentă funcționalitate pentru mini-spațiul discret-rezonant al sălii din Magheru. Remarcabil este, din acest punct de vedere, Val Săndulescu, în rolul academicienului Gheorghiu, rol parcurs cu suplețea unui îndelung exercitat talent, capabil să evite orice exces în zidirea din interior, fără ostentație, dar impunător, a unui caracter care-și maschează, dominantă trăsătură a intransigenței. În replică, deci efectiv confruntate cu acest personaj-unicitate

de măsură, celelalte roluri s-au bucurat și ele de o foarte în notă împlinire scenică. Aceasta, începînd cu Eugenia Bădulescu, de o fină expresivitate în rolul nerealizatei soții, al cărei neheluit și perisabil farmec adie pentru o clipă, pe scenă, întocmai unei greu formulabile imputări; continuînd cu Lucia Mureșan în rolul colțuros-enigmaticii asistente Anca, apoi cu Constantin Brezeanu în rolul profesorului Andrei Dumitrescu și cu Violeta Comănci, rigid totuși în, e adevărat, cam ingratul, exterior-retoricul rol al lui Vlaicu. O notă aparte se cuvine Ioanei Manolescu, acțiță plină de spontaneitate și volubilitate în cîteva din aparițiile ei, distinct (poate chiar excesiv) marcate, de indiscutabil efect însă în spectacolul de care ne ocupăm.

Fadă sau, cel mult, domestic funcțională scenografia (Sică Ruscescu). Este însă un dezavantaj care mai poate fi înlăturat, în eventualitatea că și acest compartiment ar dori să se asocieze efortului de ansamblu al unui colectiv teatral, care și-a făcut din promovarea dramaturgiei originale unul din punctele de rezistență ale repertoriului deschis, bănuim, și altor dramaturgi, în atara aceluia pe care, cu meritorie consecvență îl asociază propriului său destin.

AL. I. FRIDUȘ

Psalmii lui Dosoftei în cultura românească

(Urmare din pag. a 5-a)

Timotei Cipariu, în *Crestomatie sau analete literare*, Blaj, 1838, p. 249—253, reproduce psalmii 1, 13, 53, cele opt versuri originale de la începutul psalmului 132 și poezia lui Miron Costin publicată la sfîrșitul Psaltirii, iar Aron Pumnul, în volumul al treilea din *Celebrul său Lepturari românesc*, Viena, 1862, p. 42—52, reproduce psalmii 46, 53, 48, 136, 54, 8, 55 și cele opt versuri originale de la începutul psalmului 132.

O atenție deosebită a acordat Psaltirii în versuri a lui Dosoftei și B. P. Hasdeu, care, în „Columna lui Traian“, I, 1870, nr. 44, 45, 49, 50, 54, 58 și 61, la rubrica *Arhiv filologic*, sub titlul *Spice pentru limba română*, publică fragmente din diverși psalmi, iar în josul paginii face comentarii cu privire la anumite cuvinte și forme. În *Introducere* (nr. 44, p. 4), Hasdeu descrie un exemplar complet din ediția operei lui Dosoftei, în legătură cu care face următoarea afirmație: „Prețiosul exemplar pe care-l avem dinaintea ochilor este al Bibliotecii Naționale din București, după ce aparținuse chiar mitropolitului Dosoftei, cu a cărui mină sînt făcute unele adăușe și schimbări de versuri“. Acest exemplar cu adevărat prețios, intrucît dovedește preocuparea lui Dosoftei de a-și îmbunătăți opera și după ce ea fusese tipărită, este probabil cel păstrat astăzi în Biblioteca Academiei R. S. România, cota I—65, dublet 1. Tot aici se află și un alt exemplar cu corecturi făcute de mîna lui Dosoftei (cota I—65 dublet 2), care a aparținut lui Asachi.

În sfîrșit, menționăm și faptul că în antologia intitulată *Colecțiune de poezii vechi*, București, 1878, apărută în „Biblioteca poporului român“, cu prefața cunoscută a lui A. Odobescu, reeditată mai tîrziu sub titlul *Vechii poezii ai românilor*, sînt reproduși psalmii 46, 32, 48, 136, 54 și 8.

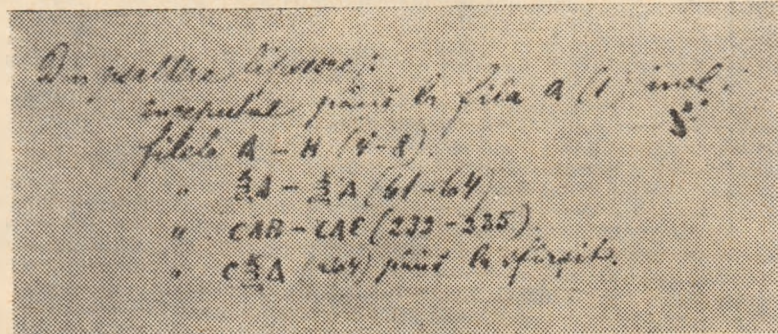
EMINESCU ȘI PSALTIREA ÎN VERSURI

Cînd era bibliotecar al Universității din Iași, în 1874, Mihai Eminescu a avut prilejul să cunoască mai îndeaproape Psaltirea în versuri a lui Dosoftei. În *Istoria literaturii române vechi*, vol. II, București, 1942, p. 118, N. Cartoian a publicat fotocopia unui raport al lui Eminescu către Ministerul Instrucțiunii Publice, prin care el cerea suma necesară pentru cumpărarea unor cărți vechi românești, printre care și un exemplar din Psaltirea în versuri a lui Dosoftei. Este însă mai puțin cunoscut faptul că exemplarul respectiv, singurul pe care-l posedă Biblioteca Universității din Iași (cota RV II—

4), este paginat cu toată grija de mîna lui Eminescu, iar pe o foaie albă de la început se află o însemnare a lui privitoare la foile care lipsesc (vezi fotocopia de mai jos). Acest fapt poate constitui un indiciu că marele nostru poet, care — după cum se știe — prețuia în mod deosebit cartea veche românească, a și citit psalmii versificați de Dosoftei. O cercetare sistematică a poeziei lui Eminescu în raport cu versurile lui Dosoftei ar putea, eventual, descoperi în ele sursa anumitor particularități de limbă sau a unor rime cu rezonanță arhaică din poezia lui Eminescu.

EDIȚIILE PSALTIRII ÎN VERSURI

În 1877, D. A. Sturza donează Academiei Române un manuscris foarte prețios al Psaltirii în versuri a lui Dosoftei, aflat în prezent la Biblioteca Academiei R. S. România, cota ms. rom. 446. Este o copie făcută de un caligraf anonim, desigur la cererea lui Dosoftei, anterioară ediției din 1673 și cu

multe note marginale și modificări de versuri autografe, precum și cu semnătura lui Dosoftei, în calitate de episcop de Roman, pusă la sfîrșitul dedicației adresate domnitorului de atunci al Moldovei, Gheorghie Duca. Acest manuscris stă la baza ediției din 1887 a Psaltirii în versuri, elaborată — sub auspiciile Academiei Române — de Ioan Bianu. Editorul reproduce, cu caractere chirilice, textul aflat în manuscris, iar la subsol menționează diferențele pe care le prezintă ediția din 1673 față de manuscris. Tot la subsol, Bianu dă o transcriere a textului în caractere latine, după principiul transliterării. Astfel alcătuită, ediția critică a lui Bianu este un foarte bun instrument de lucru pentru filologi, dar are neajunsul că nu scoate suficient în evidență valoarea literară a psalmilor versificați de Dosoftei, pe care de altfel editorul o nega.

O nouă ediție critică a Psaltirii în versuri, elaborată de subsemnatul, este în curs de apariție la Iași, fiind editată în condiții grafice excepționale de Mitropolia Moldovei. Spre deosebire de ediția lui Bianu, noua ediție, avînd pe pagina din stînga textul original fotografiat, iar pe pagina din dreapta transcrierea lui, reproduce în întregime ediția publicată de Dosoftei la Unieiv, în 1673. Diferențele de text ale manuscrisului față de tipăritură sînt consemnate în aparatul critic. În transcrierea textului am aplicat principiul interpretării grafiei chirilice, străduindu-ne să stabilim cît mai exact posibil realitatea lingvistică pe care o reprezintă grafia operei lui Dosoftei. În felul acesta, ediția va oferi celor interesați atât elementele necesare studiului filologic al textului cît și posibilitatea unei lecturi cursive a versurilor lui Dosoftei, a unei mai juste aprecieri a valorii lor literare.

C. I. PARHON

(100 de ani de la naștere)

De la începutul activității sale Acad. Prof. dr. C. I. Parhon (1874—1969, n. Cimpung) a cărui evoluție ca om de știință a fost puternic influențată de contactul pe care l-a avut încă din tinerețe cu mișcarea muncitorească, s-a afirmat ca un partizan hotărât al concepției determinismului în științele medicale lupind împotriva tuturor teoriilor idealiste.

Format la școala celebrului neurolog Gh. Marinescu, al cărui intern și colaborator a fost, apoi a ilustrului savant prof. dr. Victor Babeș, C. I. Parhon, în momentul când a devenit profesor la Iași, era un cercetător format, cu o metodă de muncă și cu o concepție clară. Odată cu venirea sa la conducerea catedrei de „boli mintale și nervoase” a Facultății de medicină din Iași și ulterior la direcția spitalului Socola, școala ieșeană de psihiatrie a început să aducă o tot mai bogată contribuție la elucidarea unor probleme de patogenie, biochimie și histologie, în terapia bolilor în etiologia și profilaxia imbolnăvirilor. Această contribuție valoroasă a școlii ieșene de psihiatrie, care a îmbogățit patrimoniul științific al țării noastre, este unanim recunoscută și apreciată.

La Spitalul Socola, din imboldul și sub conducerea prof. C. I. Parhon, a luat ființă „Societatea de Neurologie, Psihiatrie, Psihologie și Endocrinologie”, al cărei Buletin a avut o mare circulație în țară și străinătate și care a continuat să apară până în anul 1949.

În timpul trecutelor regimuri, Școala de la Socola a devenit un simbol. Prof. C. I. Parhon și elevii săi, fără a părăsi munca medicală, au participat la mișcarea muncitorească. După eliberarea țării de sub dominația militară-fascistă, C. I. Parhon a fost ales președintele primului Parlament democratic al României (1946), și apoi primul președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale (1947—1952).

În domeniul științific, C. I. Parhon este creatorul Școlii românești de endocrinologie și unul dintre fondatorii ei pe plan mondial. Este autorul primei cărți de endocrinologie din lume („Secrețiile interne”, 1909). A izolat și a descris sindroame noi: sindromul hiperhidropexic (Sindromul lui Parhon), nanismul hiperhipofizar etc. Contribuții remarcabile a adus în biochimia sindroamelor endocrine, la studiul valorii endocrine a epifizei și timusului, în rolul glandelor paratiroidiene asupra metabolismului calciului.

Problema bătrâneții i-a preocupat în mod activ pe cercetătorii școlii române de neurologie și psihiatrie, în așa măsură, încât ea a fost pusă pe ordinea de zi încă de la Congresul al XIII-lea al Societății române de neurologie și psihiatrie, psihologie și endocrinologie, congres ținut la Sibiu în luna septembrie 1933, unde prof. C. I. Parhon a dezvoltat raportul „Psihiatria bătrâneții”. Preocupat de prelungirea vieții, C. I. Parhon a elaborat numeroase lucrări privitor la biologia vîrstelor: „Bătrânețea și tratamentul ei”, „Biologia vîrstelor”, „Vârsta și protidemiel, lecitinemiei etc. în raport cu vîrsta”, „Reacția lui Kottmann în timpul bătrâneții” ș.a.

„Moartea naturală la specia umană, afirmă prof. C. I. Parhon, nu există sau nu se observă în mod obișnuit. De obicei găsim o boală care pune capăt zilelor. Dacă viața se desfășoară în mod netulburat, către sfîrșitul ei care trebuie să fie dincolo de 100 ani, apare ca un instinct al morții, iar bătrînul își termină cursul vieții perfect liniștit, ca cineva care iese de la ospăț.”

Omagiind amintirea profesorului, la împlinirea unui secol de la nașterea sa, pilda de abnegație a savantului și a patriotului militant rămîne, pentru oamenii de știință și pentru toți oamenii muncii un imbold permanent în lupta pentru adevăr și pentru fericirea omului.

Dr. C. I. MAȚA

Document de mare însemnătate pentru viața întregii națiuni, proiectul de Program al partidului — ca și celelalte documente pentru Congresul al XI-lea — cuprinde un imens tezaur de idei teoretice și prevederi practice vizînd toate domeniile activității sociale. Există — între numeroasele capitole ale proiectului de Program — o legătură interioară profundă, expresie a consecvenței politicii științifice, marxist-leniniste, a partidului nostru. Chiar la o primă lectură, acest vast document programatic sugerează pregnant preocuparea majoră a partidului de a asigura, în noua etapă a dezvoltării țării noastre, angajarea complexă a tuturor domeniilor vieții sociale, a funcționalității întregului sistem social socialist.

Intr-adevăr, dacă în perioadele anterioare, în funcție de cerințele și sarcinile concrete ale revoluției și construcției socialiste și de situația moștenită, în programul transformărilor sociale s-au impus cu prioritate unele sau altele dintre laturile vieții sociale, acum, pe baza rezultatelor dobîndite, a devenit posibilă și necesară dezvoltarea și perfecționarea continuă a tuturor domeniilor vieții sociale, în ansamblul determinațiilor lor, ca un organism unitar. A-bordarea proceselor și laturilor vieții sociale în integralitatea, interdependența și intercondiționarea lor, a funcționalității întregului sistem social al societății socialiste reprezintă trăsătura fundamentală a concepției strategice a partidului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Cuprinderea tuturor laturilor în procesul de ansamblu al perfecționării vieții sociale reprezintă o premisă de prim ordin pentru punerea în valoare a potențelor și resurselor pe care le oferă noua orînduire pentru accelerarea progresului social.

Este, totuși, necesar, să observăm că în acest proces atotcuprinzător diferitele laturi ale vieții sociale continuă să aibă, în funcție de specificul mișcării sociale contemporane și condițiile istorice concrete, o pondere diferită în înlăptuirea obiectivelor și depășirea contradicțiilor proprii acestei etape. În rezolvarea unor contradicții cum sînt cele dintre scopul producției sociale (satisfacerea necesităților mereu crescînde și tot mai diverse ale oamenilor muncii) și caracterul limitat al mijloacelor ce se află la dispoziția societății într-un moment dat, dintre situația obiectivă a producătorilor a flai în raporturi de egalitate față de mijloacele de producție și limitele impuse participării fiecăruia dintre ei la progresul general de forme existente ale diviziunii sociale a muncii, de nivelul diferit de cultură, instruire și conștiință, un rol deosebit revine dezvoltării în ritm susținut a forțelor de producție, politiciii de amplasare cît mai rațională a acestora pe teritoriul țării, promovării cuceririlor științifice și tehnice, modernizării întregii activități economice.

Ținînd seama că dezvoltarea forțelor de producție constituie factorul esențial al dezvoltării oricărei societăți, și cu atît mai mult al dezvoltării societății socialiste, partidul și statul nostru orientează cu fermitate și clarviziune eforturile poporului spre dezvoltarea în continuare, multilaterală și în ritmuri înalte, a forțelor de producție, spre crearea unei economii avansate, înainte de toate a unei industrii moderne, în măsură să satisfacă cerințele mereu crescînde ale societății. Așa cum

PROGRESUL INDUSTRIEI și DINAMICA SOCIALĂ

se desprinde din proiectul de Program „Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării”.

Acest lucru este pe deplin firesc, deoarece forțele de producție — elementul cel mai mobil, cel mai revoluționar al modului de producție — determină, în evoluția lor, întreg procesul vieții sociale, perfecționarea relațiilor de producție a suprastructurii socialiste, modificări în conștiința oamenilor etc.

Este bine cunoscut că schimbările în producția materială au atras întotdeauna după ele, determinîndu-le, modificări în structura socială a societății, în natura claselor, în profilul lor spiritual. Această legitate sociologică generală își găsește manifestarea într-un mod specific și în condițiile socialismului. O primă remarcă ce trebuie făcută este aceea că, în procesul industrializării, s-a îmbunătățit gradul de ocupare a populației și structura ocupării, mai ales în ceea ce privește raportul dintre forța de muncă antrenată în industrie și cea din agricultură. Pentru țara noastră, care a moștenit o economie industrială insuficient dezvoltată aceasta este o problemă a progresului social. În timpul orînduirii hurghezo-moșierești, cea mai mare parte a populației și anume 78% în anul 1938, era ocupată în economia agrară. Dotarea tehnică rudimentară și persistența vestigiilor feudale în agricultură determinau o productivitate scăzută, intensificarea exploatării și o persistentă stare de înapoiere social-culturală a satului.

În contrast cu trecutul, în anii construcției socialismului dezvoltarea în ritm susținut a forțelor de producție a permis cuprinderea unui număr crescînd de oameni în domeniul hotărîtor al producției mate-

riale — industria. În condițiile sporirii generale a salariiilor (de la 2.123.000 în 1950 la 5.829.600 în 1973), numărul muncitorilor a crescut de la 1.222.900 în 1950, la 4.562.800 în 1973. Pe această bază ponderea populației ocupată în industrie și construcții în totalul populației ocupate a sporit de la 14,2% în 1950, la 36,1% în 1973, o dată cu reducerea ponderii populației ocupate în agricultură de la 74,1% în 1950 la 42% în 1973. A crescut și ponderea celor ocupați în învățămînt și cultură, gospodărie comunală și de locuințe, prestări de servicii, ca urmare a extinderii acestor domenii. Avem în aceste date indici caracteristici ai unei evoluții profunde în structura forței de muncă. Desigur, cerințele progresului social cer noi realizări pe acest plan. Căci în comparație cu alte țări, în România este mai ridicat procentul populației ocupate în agricultură, iar calea sigură, unică, pentru a cuprinde tot mai mulți oameni în ramurile neagricole ale activității economice este continuarea industrializării.

Prin înlăptuirea programului P.C.R. în perspectiva următorilor ani industria își va întări și mai mult poziția ca ramură conducătoare în economia națională. Dezvoltarea în cincinalul 1976—1980 a producției globale industriale într-un ritm mediu anual de 9—10 la sută, pe baza căruia se va obține o creștere de 54—61 la sută, precum și sporirea ei în continuare pînă în 1990 de 6,5—7,5 ori față de anul 1970, vizează asigurarea unui curs tot mai accelerat de dezvoltare a industriei românești. Se va asigura în cadrul acestui proces, îmbunătățirea radicală a repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării, realizîndu-se preponderența industriei, în toate județele, în așa fel încît în 1980 nici un județ să nu aibă o producție industrială mai mică de 10 miliarde lei. Aceasta va reprezenta o cotitură calitativă deosebită în viața tuturor zonelor și județelor țării noastre, în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății.

Ansamblul prevederilor documentelor pentru Congresul al XI-lea al partidului în domeniul politicii noastre industriale, va avea implicații economico-sociale din cele mai profunde. Traducerea lor în viață înseamnă, înainte de toate, noi locuri de muncă pentru muncitori și alte categorii de oameni ai muncii (ingineri, economiști, tehnicieni, personal auxiliar etc.), atragerea în sfera industriei a unei părți însemnate a populației active. Astfel, pînă în 1980 numărul salariiilor va spori cu 1—1,2 milioane dintre care 60 la sută în industrie. Se va ajunge ca, pentru întia oară în istoria României, populația angajată în sfera industriei să depășească pe cea din sfera agriculturii. La finele viitorului cincinal, industria și construcțiile vor cuprinde 47—48 la sută din totalul populației ocupate, iar agricultura 27—28 la sută. Prognoza pentru anul 1990 ne arată noi schimbări calitative în structura socială a țării. Majoritatea covârșitoare a forței de muncă — circa 85—88 la sută — va fi ocupată în ramurile neagricole, în timp ce în agricultură vor lucra numai 12—15 la sută din populația activă a țării. Judecate la scară istorică, prevederile planului cincinal pentru perioada 1976—1980 și coordonatele principale ale dezvoltării economico-sociale a țării pînă în 1990, vor face ca națiunea noastră socialistă să se prezinte cu o structură socio-profesională și, de pe această bază, cu o fizionomie calitativ superioară în conclavul popoarelor lumii.

Const. DROPU

cărți, cărți

„Stele, galaxii, metagalaxia” Dinamica grupului pioneresc

După o pauză de aproape un an, o nouă carte de astronomie vede lumina tiparului în Editura Științifică. Este vorba de lucrarea „Stele, galaxii, metagalaxia” de T. A. Aghegian. Autorul, un cunoscut astronom sovietic, specializat în studii de astronomie stelară și extragalactică, oferă cititorilor într-o formă relativ ușor accesibilă și bogat ilustrată, un vast material, cuprinzînd unul din cele mai moderne și pasionante capitole ale astronomiei.

Monografia, de nivel mediu, cuprinde peste 400 de pagini distribuite în șapte capitole. Primul capitol este consacrat stelelor, al doilea galaxiei noastre, al treilea celorlalte galaxii iar al patrulea metagalaxiei. Următoarele trei capitole abordează probleme speciale: cercetarea radio a galaxiilor (cap. V), elemente de dinamica sistemelor stelare (cap. VI) și viața în univers (cap. VII). Ceea ce conferă o deosebită valoare acestei lucrări în afara bogăției materialului prezentat, este claritatea expunerii. Aceasta se realizează printr-o îmbinare judicioasă dintre metoda istorică și cea educativă, ambele fiind însoțite de o amplă ilustrare prin tabele, grafice și fotografii.

Punînd un deosebit accent pe metodele prin care se obțin diferite rezultate, autorul contribuie la crearea impresiei că cititorul participă el însuși la descoperirile respective, întărînd încrederea publicului în puterea științei.

Astfel, mult-discutata problemă a distanțelor în astronomie, care operează cu cifre fantastice dacă le-am exprima în unități de măsură terestre (de unde și expresia de „cifre astronomice”) este pe larg prezentată în capitolul I și IV.

Deasemenea, problema vieții extraterestre este realist abordată în primul capitol, analizîndu-se separat fiecare aspect al complexului și controversatului domeniu.

Semnalăm un singur neajuns al prezentei apariții: lipsa unei bibliografii, cît de sumare, care să permită cititorului o aprofundare a diferitelor aspecte care îl interesează. Ținînd seama că în literatura științifică apărută în ultima vreme în limba română acest domeniu este abordat în puține lucrări, trimitem pe cititori la aceea care se mai găsește în prezent în librării: Galaxii în Univers” de G. Demetrescu și C. Pîrvulescu.

Virgil V. SCURTU

Mircea DRAGOMIR

Regimul sălilor

Intr-o anchetă recentă, ziarul „Informația Bucureștilui” se întreba dacă se poate vorbi despre un profil distinct al galeriilor de artă (bucurestene, evident). Răspundeau artiști și critici, care constatau că galeriile de artă nu au un asemenea profil. Se ofereau, în schimb, sugestii interesante, demne de considerația instituțiilor care supraveghează regimul sălilor. Mircea Deac încerca o sumară schiță a galeriilor, cu la fel de sumarul lor profil, arătând că cele mai multe amestecă artiștii buni cu unii slabi. Andrei Pleșu viza unilateralitatea administrației U.A.P., dimensiunea artistică nesecondind pe cea organizatorică, din care motiv câștigă, prin supralicitare, și cei fără vocație. Același remarcă riscul expozițiilor caleidoscopice, care mai mult detrușează decât edifică publicul. Theodor Enescu era pentru „conducătorul de opinie”, acea critică de artă eficientă, care și-ar putea manifesta opțiunile valorice în toate fazele de pregătire și realizare ale unei expoziții cu adevărat reprezentative. Ion Frunzetti arăta că dacă galeriile ar avea un profil distinct, atunci alimentarea din ateliere s-ar face mult mai riguroasă, după criterii adecvate. Se consideră salutară colaborarea galeriilor de artă cu criticii, inclusiv sub aspectul patronajului spiritual.

Toate aceste sugestii având deci obiect sălile bucurestene, relativ multe. La rândul nostru, ne întrebăm: dar lașul? Cu doar trei spații destinate exclusiv expozițiilor periodice (Cupola, Cronica, Victoria), orașul face eforturi pentru menținerea unui regim expozițional cât mai adecvat. Din când în când însă organizatorii cedează presiunilor diabolice ale artei minore și atunci, în plin centru, la Cupola, de pildă, fenomenul kitsch își etalează arogant produsele. Și dacă ar fi vorba doar de relația galerie-expozant, rău înțeles în aceste câteva cazuri, atunci manifestarea nu s-ar arăta atât de riscontă în plan estetic (la urma urmei, cel divulgat rămâne tot expozițional), dar e vorba de dimensiunea educativă, de responsabilitatea cu care este întinpat publicul nostru, un public aflat în plin proces de asimilare, de fasonare.

Acest proces nu poate fi tratat oricum.

Ideologie și valoare

Stabilind drept punct de reper faptul că „prin ideologie se înțelege producția ideală a scopurilor unei comunități cu realitatea mijloacelor de care dispune, și de care se simte îndreptățită să se folosească” dialogul Mihai Nadin — A. I. Brumar, publicat în „Astra” nr. 96/1974, își propune să sublinieze câteva aspecte ale relației „ideologie și valoare”. De reținut sint observațiile legate de concretizarea acestor raporturi în practica criticii literare: „Mulți recenzenti — spune A.I.B. — mai practic încă „stilul” perifrastic, punând astfel operele o pestelă nepatrivită, ei se încurcă la idee și sint convinși că demersul critic e altceva decât traducerea unei opere în cheie ideologică (...). Nu re-povestirea cu o „străină gură” a unei opere este menirea criticului, ci stabilirea, cu mijloace teoretice, a conștienței, deci a „conjunțiilor” ideologice (în sens larg) care determină realizarea acestui proces”. Inșușindu-ne acest punct de vedere, formulăm doar rezerva că stabilirea respectivelor determinații nu epuizează funcția critică, care implică, am zice noi, și sensibilizarea cititorului față cu realitatea bogătie de valori a unei opere. Altfel spus, critica nu are doar o funcție de constatare, ci și una de mediere. Punct din care abia devine mai clar sensul ideologic al demersului critic, care presupune practic unghiul de refracție al momentului social-istoric, esențializat în parametrii unor particulare structuri umane. Cert este însă că — după cum afirmă și M. N. — „critica mărunță, descriptivă, insensibilă la idee și la ecoul ei, își refu-

ză șansa unei autentice judecăți de valoare, fiind ea însăși discutabilă ca valoare”.

La Cluj-Napoca

In cinstea celui de al XI-lea Congres al P.C.R. și a aniversării a 1850 de ani de la atestarea documentară a municipiului Cluj-Napoca, la teatrul Național din inima Transilvaniei este în curs o stațiune a patii din cele cinci naționale ale întregii țări care au dat sau dau spectacole cu piese românești, îndeosebi ale autorilor promovați de respectivele scene. Astfel, teatrului din Cluj-Napoca, după ce a deschis festivalul cu Singurătatea trăgătorului la țintă de V. Rebreanu și M. Zăciu, îi revine și spectacolul de închidere cu Pasărea Shakespeare de D. R. Popescu. Naționalul bucureștean a jucat miercuri Trăvesti de A. Barango, iar Craiova prezintă azi Amurgul a-cela violet, de I. D. Sirbu. Lașul a jucat două spectacole ieri, joi, cu Petru Rareș de Horia Lovinescu.

Este o manifestare simbolizând drumul ferm al dramaturgiei și teatrului românesc contemporan și solidară acțiune a tuturor oamenilor scenei, indiferent de generație, pentru dezvoltarea creației artistice angajate, menite a dinamiza masele, influențând formația lor spirituală umanist-socialistă.

Centenarul nașterii

profesorului C. I. Parhon

Organizată de Filiala Iași a Academiei R.S.R., Institutul de medicină și farmacie, Societatea de medici și naturaliști, Filiala ieșeană a U.S.S.M., manifestarea dedicată memoriei profesorului C. I. Parhon, de la a cărui naștere se implinesc o sută de ani, a fost deschisă de cuvântul omagial, vizând personalitatea marelui savant și patriot, rostit de Ioan Manciuc, prim secretar al Comitetului municipal Iași al P.C.R., primarul Municipiului Iași. Au mai luat cuvântul, evocând înaltele merite ale celui a cărui activitate științifică și militantă este, în mare parte, legată de acest oraș, acad. Petre Jitaru, președintele Filialei Iași a Academiei R.S.R., prof. univ. dr. Gheorghe Scripcaru, rectorul Institutului de medicină și farmacie din Iași, acad. St. Milcu, acad. Vasile Răscanu, acad. Vasile Mirza.

În cadrul sesiunii științifice omagiale, desfășurate la Spitalul de neurosihiatrie din Iași, au prezentat comunicări prof. P. Brinzei („Semnificația operei prof. C. I. Parhon în dezvoltarea școlii de la Socola”), acad. St. Milcu („Fiziopatologia și clinica interrelațiilor endocrine”), prof. Constanta Parhon-Stefănescu („Considerații asupra contribuției lui C. I. Parhon la studiul fitoendocrinologiei”), prof. Marcela Pitiș („Conceptia prof. C. I. Parhon asupra biologiei vîrstelor”), acad. V. Mirza („Interrelații neuro-endocrine de morfopatologie”), acad. I. Nituțescu („Const. I. Parhon și concepția integratoare în medicină”) conf. Vera Păncea („Evoluția conceptului de secreție internă”), prof. Gh. Scripcaru și conf. T. Pirojinschi („General și particular în patologia inadapării”). conf. C. Romanescu („Opera lui C. I. Parhon în istoria medicinei contemporane”), dr. Deravici și dr. Gh. Brătescu („Atitudinea politică, democratică și revoluționară a lui Const. I. Parhon”).

De remarcat ținuta elevată și caracterul înalt științific al ambelor manifestări, asupra cărora vom reveni.

Întîlnirea de la ora 10

O tele-idee notabilă, dar care-și pierde pe parcurs relieful și identitatea, iată ce este în prezent ceea ce a mai rămas din „Întîlnirea de la ora 10”. Umplută cu toate lucrurile comune ale genului, ea nu mai oferă practic telespectatorului fiorul unei veritabile întîlniri, indiferent dacă punctualitatea este mai mult sau mai puțin respectată de realizatorii acestei emisiuni. Rămăși doar cu singura preocupare de

a nu lipsi de la întîlnire, ei ratează în spirite obosele și zimbete de circumstanță șansa unui veritabil teleeveniment. Așa cum și-ar fi dorit emisiunea să fie, pre cînd se instalase atît de promișător în program.

Îmbrăcînd un naufragiu în rutină ne obligă să lansăm un semnal de alarmă, sperînd în remediarea lucrurilor. Pentru că, orice s-ar spune, noi rămînem optimiști.

Tele-optimiști!

În cîteva cuvinte

„Ziarul Știința” a înscris de curînd pe frontispiciu numărul 10.000 E o cifră care, în afară de felicitări, solicită urare pentru adăugarea celui de-al cincilea zero. Odată și bine poate fi calificat spectacolul special scris de Alecu Popovici pentru cei 25 de ani ai Teatrului Jîndărică din Capitală. A fost un unicat în sensul capitolului de reprezentare. Lucrările de restaurare ale clădirii Teatrului Național din Iași intrînd în fază finală, se trece acum la toaletă ultimă, adică la aspectul interior: picură, decorații, mobilier... Desigur că în totul va fi așa cum a fost! Am avut o boagă săptămîni de anticariat, notează „Cronica librăriei” din „Săptămîna”. Și lașul a cunoscut una bogată în „carte cu preț redus” la Librăria „Junimea”. Acolo se verifică tirajele! Captivanta expoziție desigur în materie de mobilă, deschisă de arhitectul Gh. Anton la Galerile „Cupola” din Iași. Salutară colaborarea artistului cu întreprinderea de prelucrare a lemnului-Iași, regretăm că asemenea piese sint prezente doar în expoziții. „Lașul în pictura contemporană” se intitulă noua expoziție tematică pe care o pregătește Muzeul de artă din Iași, bineînțeles apelînd la bogatul său patrimoniu. Realizator: muzeograful Elena Podoleanu, care semnează și catalogul de prezentare. Revista „Școala Birlădeană” a apărut în număr festiv spre a cinsti cei 800 de ani atestați documentar și a reflecta viața spirituală a orașului.

N. IRIMESCU

curier

Primim din partea tovarășului Dan Brezuleanu, balerin, aceste rînduri privind **Arta și activitatea fizică.**

Artiștii, slujitorii scenei în spetă, — în afara mijloacelor de expresie legate strict de profesie, au nevoie în permanență de mari resurse fizice pe care le exploatează în actul interpretativ.

Complexitatea actului interpretativ contemporan, diversitatea de situații în care artistul se poate afla, îl obligă la o pregătire multilaterală.

Studiul exclusiv al dansului clasic, nu conferă toate calitățile fizice necesare unui balerin, în condițiile în care repertoriul curent îi reclamă cunoștințele de scrimă, gimnastică sau lupte.

În aceeași situație se află actorul sau artistul liric. „Talentul” nu poate suplini tehnica, supletea, mobilitatea și elanul pe care ți-l conferă practica sistematică a exercițiilor fizice. Nu odată, pe diverse scene, am văzut buni cîntăreți de Operă, stîrnind zîmbetul publicului în timpul luptei pe „viață și pe moarte”!

Cum ne mai apar astăzi acei cîntăreți voluminoși care, cu vizibile eforturi fizice, stînd în „poză” convenționale, își susțin doar... partitura muzicală?!

Nu ne putem imagina — cu tot aportul cascadorilor — un Amza Pelea, Florin Piersic sau Sergiu Nicolaescu, care să nu știe să lupte, să călărească sau să tragă la țintă. Belmondo, Yves Montand și Dane Kay sint actori „compleți” cîntăreți și dansatori — polisportivi în același timp.

Chiar și jocul de șah — despre care Goethe spunea că „este piatra de încercare a inteligenței”, — oferă un bun prilej de educare a gândirii organizate și profunde, a puterii de concentrare, calități imperioase necesare în procesul de creație. Dacă valoarea culturii fizice pentru tot omul este de necontestat, cu atît mai mult virtuțile acestei activități pentru artiștii interpreti trebuie să înțeleasă și sprijinite. Ele se manifestă nemilînit în munca acestora, influențînd calitatea artistică, eficiența.

Sînt convinși că toți creatorii care coboară pe terenul de volei sau de tenis, nu vor zămisli nicînd opere morbide sau pesimiste, vor avea spiritul colectivității, al „echipei” din care fac parte. ttacmfwpypirtw

Documente

IORGA ȘI DOSOFTEI

Dintre reeditările parțiale mai noi ale psalmilor versificați de Dosoftei, în diferite antologii, un loc deosebit de important — prin scopul înalt patriotic pentru care a fost alcătuită — ocupă broșura de 32 de pagini publicată la Iași, în 1917, de către Nicolae Iorga, cu versuri selectate din psalmii 23, 78, 84, 95, 96, 97, 101, 103, 108, 111, 112, 120, 136, 138 și 141. Extrasele făcute de Iorga din psalmii lui Dosoftei au ca temă întărirea sentimentului patriotic, dorința de izbîndă împotriva dușmanului care ne cotosește țara. După cît se pare, această broșură de format mic (cca. 7/12 cm), pentru buzunarul de la piept al ostașului, a fost difuzată ca material de agitație pe front, în 1917. Singurul exemplar pe care l-am văzut, păstrat în Biblioteca Academiei R. S. România, cota I 149404, provine din biblioteca lui Ioan Bianu. Nu are copertele originale și foaia de titlu. Pe p. 1 poartă semnătura lui Mircea N. Iorga și următoarea însemnare a lui: „Tipărit la Iași, în 1917, anul cel greu al războiului”. Drept prefață, broșura are următoarea poezie omagială semnată de Nicolae Iorga:

Lui Dosoftei Mitropolitul

Motto:
Scoală, Doamne, — n minie, ridică
Risipește pizmașii, li fă pre
Dară că ce, Doamne, te mușai
departe,

La loc de nevoaie, și nu ni ții parte,
Și pre Necuratu-l lași de se

dezmiardă?
(Psalmii traduși de Dosoftei)
În vremi grozave țara stătea pe
mîni străine
Și nu erau ostașii să-i vie-n ajutor;
De foamete și boală asupra tuturor,
De silă și necinste erau satele pline.
Cî tu, simțînd durerea sărmanei

lumi, părinte
David,

Prin care zări de miă în noapte se
deschid,
Și-ai înnoit în viersu-ți cîntările
lui sfinte.

Noi cei de azi, cînd vremea cea
rea cumplit ne bate,
Cu apriga viltoare luptînd, nu
desperăm;

Ca tine, către Domnul din ceruri
ne rugăm,
Dar, sprijiniți pe armă, ne-ncredem
În Dreptate.

În mod surprinzător, selecția lui Iorga din psalmii versificați de Dosoftei și poezia aceasta, cel dintîi omagiu în versuri adus primului nostru poet, au rămas necunoscute editorilor și bibliografului marelui învățat, după cum rezultă din edițiile **Din opera poetică a lui N. Iorga**, Craiova, 1921, și **Toate poeziile lui N. Iorga**, Vălenii de Munte, vol. I (—1917), 1939, vol. II (—1940), 1940, precum și din **Bibliografia istorică și literară a lui N. Iorga**, București, 1935, întocmită de Barbu Theodorescu.

N. A. U.

Fotografie

inedită

Octavian Goga la Paris în
1914 împreună cu Victor
Efimțiu.
(col. C. Păncescu)

TOP CRONICA - RTV. IAȘI 42

— Secția română —

1. Chemare (G. Litvin) — F.F.N.
2. Glossa (I. Ștepan) — Pro-Musica
3. În port cînd vin corăbii (Ed. Toga-reanu) — Eduard Togaoreanu și Aurel Benedict
4. Cum e în soare (Z. Borș) — Aura Urziceanu
5. Solstițiul grădinilor — Amicii
6. Mai tirziu (D. Aldea) — Șfinx
7. Ani fericiți (I. Cristinoiu) — Corina Chiriac
8. Studenție (G. Ioniță) — Flacăra Folk '73
9. Adolescenții (M. Dragomir) — Olimpia Panclu

10. Cîntec pentru pace (I. Toader) — Aquilina Severin & Capitol.

— Secția străină —

1. Seasons in the Sun — Terry Jacks
 2. The Bitch is Back — Elton John
 3. World Without Music — José Feliciano
 4. Perché ti amo — I. Camaleonti
 5. Toră — Akira Fusē
 6. Angel Face — Glitter Band
 7. Trop Celle, trop Jolie — Johnny Holliday
 8. Rock me Baby — David Cassidy
 9. Mockingbird — Carly Simon & James Taylor
 10. Anima mia — I. Cugini di Campania.
- Săptămîna liniștită pentru ambele secții; doar în clasamentul melodiilor străine schimbare de leader.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													

ORIZONTAL: 1. Starostele din cîntecul lulesc preferat de Eminescu (2 cuv.); 2. Nemuritor și rece — Zăgrăvește iarăși pinzele posomorite (inf.); 3. Intre freamăt și cadru — A lor nume trecătoare le înșamnă pe răboj — Personaj legendar; 4. Compozitorul liedului „de-acum nu te-ai mai vedea” — ... dus amorul (2 cuv.); 5. Apare! — Sărmanul... combătut de V. Burlă; 6. Poezie eminesciană (3 cuv.); 7. „Renunțare” (fragment) — Dona din proza eminesciană — Neteș; 8. Din „Mitologicale” — Decor pentru „Lacul” — Cată!; 9. În descrierile sale Eminescu avea „capul lui Guy de Maupassant idealizat sau pe cel al lui Edgar Poē îmbîlînit” — Idem, monogramă!; 10. Intre cele ce se-ntînd nainte-i... ca pe-un uriaș covor — Autorul amintirilor „Eminescu în Blaj” și „Eminescu la București în a. 1868-69”; 11. Aici (reg.) — Zero — Oraș ce arde-n valuri, furtuna-n el se scaldă; 12. Iar în urma lor se-ntinde falnic arma română — „Și vād ieșînd o umbrălbă / Moș-neg bătrîn, purtînd corană”; VERTICAL: 1. Unul din „Avatarii faraonului Tlă” — Lumina cu mucul negru într-un hîrb; 2. 1889 — „La Heliada” J; 3. A reproduce — „La Bucovina” I — Taler (pop.); 4. A compus opera „Luceafărul” — „Din străintătate”; 5. Notă arhaică — Cînd „pe deal buclumul sună cu jale” — „La aniversară”; 6. Marele biograf al lui Eminescu; 7. Pumnal — Eminescu l-a fost subaltern; 8. Sport nipon — Sărutarea Blajului; 9. Luceafărul l-a dedicat o poveste — Cu care viața ta o scazi! — Un număr la „Junimea”; 10. Alexandru Vlahuță — Bărbat — Aliaj... constant; 11. Ziarul în care „Eminescu și Pamfil Dan explică semnificația serbării de la Putna — Pensiuinea florentină care l-a găzduit pe Eminescu și Chibicil-Rivneanul; 12. Nu-i acu! — Numele „Amicului F. I.” — Usturoiat; 13. Ilustru ucenic al Școlii de literatură „M. Eminescu” — În nirvana! (fem. pl.).

Diționar: Mab, Invar.

Viorel VILCEANU

SPORT

ALT NĂSTASE

Seamănă leit cu Ilie, are același mers, același zîmbet subțirel, aceeași privire — dar, vă rog să mă credeți, ăsta nu-i Năstase. S-a petrecut o mistificare, un **matrapazlic** (vorba lui Stelian Baboi) și, la Madrid și Barcelona, alt Năstase a jucat cu Borg și Orantes. Cu 30 de ani în urmă, cam pe aceleași mealeguri (la Gibraltar), actorușul Clifton James a îmbrăcat uniforma mareșalului Montgomery și i-a dus de nas pe nemți, lăsîndu-i să înțeleagă că debarcarea se va produce prin niște coclauri incredibile și imposibile. După ce și-a isprăvit marea reprezentare a bieteii sale vieți, James a ajuns pacient al Institutului de boli nervoase din Worthing, unde se mai aflau internați trei Napoleoni, un Shakespeare, doi Stuarți, un Cezar și-o grămadă de Hitleri... Istoria a înregistrat cu scrupulozitate datele acestei enorme farse și, precedentul existînd, dați-mi voie să fiu bănuitor: dacă, totuși, Năstase nu era Năstase? De nu l-am ști, nu ne-am îndoi! Acest ciudat Năstase nu protestează la deciziile arbitrilor. Nu se răpoește la spectatori. Nu joacă aventuros. Nu lobează de dragul lobului. Nu reia mingea la șmecherie, pe sub mîna, cu racheta întoarsă. Nu riscă ieșiri fără rost la fileu. Șase de nu — poftim, cum să nu bănuiești că-i o substituție? Dacă-ăș fi șheriff la New-York, v-aș spune și care-i acest Clifton James, ediția 1974. Cert, e român: cine i-a privit cu atenție buzele, a descifrat niște de-ale mărunțele, bodogănite infundat. Să fie vorba de Viorel Marcu, ori Hărădău cu perucă? N-aș crede, fiindcă acești băieți și-au orînduit viața în tenis pe dos: adică, protestează bine și joacă prost. I-am văzut la campionate și, drept să vă spun,

n-am înțeles cum de-a izbutit publicul să-și păstreze calmul, suportîndu-le și impolitețea, și jocul în dorul lelii. Ii tăiem, deci, de pe listă — nu ei au jucat rolu Năstase la Madrid și Barcelona. Atunci? Poate Toma Caragiu, c-a mai făcut-o și-n cazul Țiriac, la TV. Aș crede-o și p-asta, dar mă încercăz în doiala că nea Tomiță n-ar ști să riposteze cu un **long-line** chiar așa de perfect serviciului expediț de Bjorn Borg... Ultima cucerire a romanului polițist este inventarea victimei infractor. Propunînd această soluție și cazulul nostru, am ajunge la concluzia că, în disputa dintre Năstase și alter-egoul său, unul a fost suprimat, de pe urma acestei crime perfecte născîndu-se Năstase cel echilibrat, potolît, înțelept. Reîncîntarea s-o fi cuvenind aplaudată? Eu unul, mă tem că da. L-am iubit pe Ilie pentru harul său, pentru grăunțele de piper ce-i țeșea și îndrăcea mereu racheta, pentru inimitabila-i nonșalanță. Vine însă o vreme cînd, după explozia spectaculoasă a florii, s-așteaptă maturarea fructului. Și-atunci petala, oricît de colorată, devine simplu moft vis-a-vis de marea rost al împlinirii seminței. Ilie se află la vîrstă și la vremea culesului. Fie ca metamorfoza pe care am bănuț-o la Madrid și Barcelona să însemne a-jungerea la acei jînduit echilibru, fără de care marea performanță începe să-ți scape prînde degete și te aduce, mult prea devreme, în lumea romanțelor. Fie, deci, ca acest alt Năstase să fie adevăratul Năstase.

Marele Năstase.

M. R. I.

PREMISELE UNEI RODNICE COLABORĂRI UNIVERSITARE

CRONICA a relatat pe scurt despre vizita delegației universitare din Freiburg (R.F.G.) la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Scopul ei a fost, cum se știe, schitarea cadrului, a tematicii și a modalităților unei cooperări strânse în cercetare între cele două universități, ambele cu vechi state de serviciu în creația științifică și în învățământul din cele două țări. Pentru a oferi cititorilor posibilitatea să cunoască, în linii mari, personalitățile de renume european care au fost oaspeții universității ieșene, i-am rugat pe câțiva dintre profesorii din Freiburg să ne vorbească pe scurt despre discuțiile purtate cu colegii români, să ne împărtășească impresiile lor despre Iași și despre România. Răspunzând cu amabilitate solicitărilor noastre, ei ne-au declarat:

Prof. dr. H. Staub — conducător al delegației, eminent specialist în problemele filologiei și literaturii italiene din sec. XV, preocupat de opera lui Dante dar și (în domeniul literaturii franceze) de Valéry și Mallarmé: „Sînt mulțumit că am reușit să găsim formulări adecvate, pe baza cărora, după formalitățile de rigoare, se va putea desfășura o fructuoasă colaborare bilaterală. Se vor depune eforturi pentru ca schimbările de profesori, cercetători, studenți să ducă la rezultate concrete în domeniul cercetării, în sectorul în care lucrăm fiecare. Domeniile de colaborare prevăzute sînt diverse: economie, științele naturii (fizică, biologie, geografie), drept, filologie etc. Creștem că premisele create sînt bune și avem încredere în trînicia relațiilor noastre cu universitatea Al. I. Cuza. Toți colegii din delegație au fost încințați de atența ospitalității a partenerilor români. Contactul cu realitățile românești a fost pentru noi deosebit de interesant și dacă, după zilele atât de rodnice în discuții și atât de plăcute mai avem o îngrijorare, aceasta se referă doar la modul în care noi, oaspeții, vom reuși să fim, la rîndul nostru, la înălțimea aceleiași ospitalități.

Prof. dr. M. H. Gauger — care este un cunoscut specialist în problemele lingvisticii generale și ale romanisticii. Cărțile sale se bucură de un mare răsunset. „Sînt pentru a patra oară în România — ne declară d-sa. Și de această dată, acum ca prorector și romanist, în perspectiva înțelegierilor pe care sperăm a le perfecta, sînt foarte satisfăcut. Am remarcat progresele relațiilor dintre universitățile noastre. Pentru viitor, în scopul cooperării, trebuie asigurată și o bază materială, și presupunem că ea se va constitui curînd. Iașul este, după părerea mea, cel mai atractiv oraș din România. Îmi face o deosebită plăcere să revin aici și să colaborez cu colegii români”.

Prof. dr. Oswald Szemerényi — autorul unor studii fundamentale de lingvistică, precum și al unor lucrări în domeniul limbilor clasice (greacă, latină), iraniană și a limbilor balto-slave — ar urma să colaboreze cu prof. dr. G. Ivănescu și cu prof. A. Vraciu în cadrul unui proiect vizînd cercetarea substratului preîndoeuropean al elinei vechi. „Sînt foarte încîntat de discuțiile antrenante

purtate la Iași. Ospitalitatea ieșenilor a fost impresionantă — a adăugat interlocutorul și, referindu-mă la perspectivele cooperării, sper că se va trece cit de repede de la faza de proiect la cea de realizare”.

Prof. dr. H. Steger — directorul Institutului pentru studierea limbii vorbite din Freiburg, este un cunoscut dialectolog autor a numeroase studii din domeniul germanisticii și lingvisticii structurale: „Am avut prilejul să văd acum pentru prima oară acest frumos oraș, atât de elocvent prin vestigiile sale istorice și prin prezentul trepidant — a început d-sa. Sînt convins că, în cadrul colaborării cu catedra de limbi germanice, există bune posibilități pentru dezvoltarea unei cercetări comune. Ne-am gîndit la elaborarea unei gramatici germano-române care ar îmbunătăți simțitor calitatea învățării celor două limbi în ambele state.

Prof. dr. G. Baumann — care a publicat, pe lângă monografiile despre Grillparzer, Goethe, J. Paul, Büchner ș.a., lucrări de sinteză despre literatura austriacă și despre metodologia modernă a științei literaturii ne-a spus: „Cunosc destul de bine creația lui Eminescu și mă bucur că-i pot admira patria, sînt foarte interesat să studiez de aproape peisajul românesc, oamenii, cultura lor contemporană, cu atât mai mult cu cit din cele știute de mine, de aici au provenit și unii mari poeți de limbă germană: Paul Celan, apoi A. Sperber, I. Weissglas ș.a. Din păcate, poezia românească este puțin cunoscută la noi. O antologie recentă, apărută la Stuttgart, se pare că nu e prea reușită. Sperăm ca, într-un viitor apropiat, această lipsă să fie înlăturată. Am vrea să colaborăm cu prof. dr. Hertha Perez și cu catedra pe care o conduce pe teme privind literatura secolului XIX și XX. Propunerea mea este să edităm literatura română (inclusiv operele scriitorilor de limbă germană) în ansamblul ideilor și curentelor literare europene. M-a surprins relieful și aspectele văzute ale țării dv., obiceiurile ei, naturaletă și căldura sufletească a locuitorilor”.

Prof. dr. P. Wunderli — prezentat deja anul trecut, în iunie, într-un număr al revistei CRONICA, cunoscut romanist, a vorbit „la obiect”: avem două teme majore pe care am dori să le rezolvăm în comun: 1) Reeditarea, pe o bază largită, a dicționarului etimologic al lui Tiktin, lucrare în care sperăm că ne vom folosi din plin de experiența colegilor ieșeni care elaborează Dicționarul limbii române. Colectivul ieșean urmează a fi condus de prof. dr. V. Arvinte iar colaborarea va fi sprijinită de cercetători de la ambele universități; 2) Intenționăm, de asemenea, elaborarea în comun a unei metode pentru învățarea limbii române în laboratorul de fonetică. Cele 25 de programe ale metodei vor cuprinde cîte 5-6 exerciții, iar acestea, la rîndul lor, vor conține cîte 12 exemple de structuri gramaticale. În prima etapă, se va efectua un test spre a investiga frecvența cuvintelor și a structurilor gramaticale. Înregistrarea programelor stabilite va fi efectuată la Frei-

burg, apoi, la Iași, se vor experimenta practic toate programele, și se vor prelucra pe baza rezultatelor obținute aici cu studenții străini. Începutul e promițător. Îmi place Iașul, oamenii de aici și voi reveni oricînd cu plăcere la Universitatea „Al. I. Cuza”.

Prof. dr. Paul Miron — romanist care a consacrat limbii și literaturii române aproximativ 400 de studii și articole și a făcut mult pentru ca relațiile Iași — Freiburg să prindă rădăcină, ne declară: „Legăturile noastre cu colegii ieșeni au început cu ocazia unor simpozioane comune tutelate de societatea „M. Eminescu” din Freiburg. Mă bucur că aceste prime contacte s-au lărgit și cred că vom putea realiza cercetări comune de prestigiu. Sperăm să contribuim și noi la proiectele romanisticii, ținînd seama de experiența acumulată de universitatea noastră în decursul anilor”.

Prof. dr. Lutz Röhrich — etnograf, preocupat mai ales de tipologia cîntecului și a baladei populare (cărțile sale despre legendă, dicționarul expresiilor proverbiale sînt foarte cunoscute): „M-a interesat modul cum se preda folclorul la universitatea din Iași. Mă interesează cercetarea folclorului din împrejurimile comune: Fărăoani și sper a întreprinde și o leșire pe teren cu o grupă de cercetători. Mă interesează cîntecurile epice românești, în analogie cu cele germane. Contactele cu profesorul F. Caraman și cu P. Ursache au fost fructuoase. Vom elabora, la Institutul pentru cîntecul popular al cărui director sînt, o tipologie a legendelor și a cîntecului popular, așa cum există una despre cea a basmului, realizată de Aarne și Thompson. M-au impresionat profund schimbările vizibile petrecute în ultimii ani în România. Îmi plac foarte mult aspectele noii arhitecturi rurale din Moldova pe care le-am putut vedea în cursul excursiilor la Voroneț, Agapia și Moldovița”.

Prof. dr. Chr. Strahm — preocupat de relațiile dintre Europa centrală și cea de est în perioada bronzului, ne spune: „Vom face un util schimb de experiență în cadrul simpozionelor proiectate. În plus, am convenit în principiu să alcătuim o activitate comună de lucru pe tema relațiilor europene în perioada bronzului. Ar fi de dorit ca grupe de cercetători și studenți să participe la săpături arheologice în cele două țări. Sînt foarte bucuros că am cunoscut țara dv., oamenii ei, frumusețea peisajului românesc”.

Prof. dr. G. Schramm — cunoscut specialist în istoria modernă, intenționează să studieze, în legătură cu istoria românească mai ales epoca reformelor religioase din secolul al XVI-lea deosebit de importantă și pentru țările române. „În cele cîteva zile petrecute la Iași am putut lua contact cu interpretări originale și convingătoare ale fenomenelor istorice sud-est europene. Cred că am putea obține rezultate interesante prin cercetarea comună a proceselor istorice de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX. Sper să continui și cercetările mele de toponimie istorică, abordînd numele fluviilor și riurilor românești. Am primit în acest sens informații prețioase de la prof. V. Arvinte. Fînd prima dată în țara dv., am avut multe surprize plăcute și multe de învățat. Am rămas impresionat de stilul moldovenesc în arhitectură, de estetica gospodăriilor țărănești.

Prof. H. Ulman — specialist în geografie economică arată: Iașul și Freiburg-ul prezintă, în mare, probleme asemănătoare în ultimele trei decenii: industrializarea masivă, pe fondul mai mult rural, creșterea populației. Ambele sînt și orașe universitare și au, în ce privește funcția administrativă, unele dificultăți obiective aproape egale. De aceea mă gîndesc să colaborez în cercetarea împrejurimilor geografice ale acestor orașe, urmînd schimbările sociale. Ieșenii s-au arătat receptivi la cercetarea problemelor majore. Peisajul moldovenesc mi-a pus multe probleme. Voi reveni cu plăcere să colaborez cu colegii ieșeni în probleme de interes comun”.

Asistent R. Bausch — președintele societății „M. Eminescu” — „Am avut discuții antrenante cu reprezentanții Asociației studenților. Ne-am gîndit la cîte o grupă de folcloriști care să lucreze concomitent la Iași și Freiburg. Sînt pentru a patra oară la Iași, oraș care mă entuziasmează. Sînt bucuros că eforturile depuse în ultimii ani de societatea „M. Eminescu” pot fi concretizate pe mai departe în proiectele de cercetare comună”.

Observațiile celorlalți membri eminenți ai delegației (chimistul H.-J. Cantow, medicul prof. dr. E. Seidler ș.a.) au fost, de asemenea, bogate în aprecieri, mulțumiri și admirație față de țara noastră și față de personalitățile cu care au purtat discuții.

Red.

VIVAT CLUJ-NAPOCA

La 16 octombrie, în Piața Mihai-Viteazu, în prezența a peste o sută de mii de locuitori ai Clujului, a avut loc sărbătorirea a 1850 de ani de atestare documentară a municipiului Napoca, — festivitatea grandioasă la care a participat însuși președintele R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Așadar, de cînd pe malul Someșului Mic, în inima Transilvaniei, s-a durat Napoca, au trecut 18 veacuri și jumătate! E știut lucru azi că în anul 124 al erei noastre, la apa rîului Someș, căruia romanii îi ziceau Samus — pe cînd împărat în ilustra cetate eternă a Romei era fiul adoptiv al lui Traian, Publius Aelius Hadrianus, Napoca a dobîndit rang de municipiu, fiind administrată de un ordo decurionum și repeditată fiind a procuratorului Daciei Prolissensis. Mai tîrziu de asemenea, de la J. A. Vaillant, autor al cărții La Romanie, ou histoire, langue, litterature orthographe, statistique des peuples de la langue d'or Adriatiques, Vallages et Moldaves, — lucrare tipărită la Paris în 1844, că în Transilvania de la începutul primei sute a întîiului mileniu de-atunci, provincia ar fi putut să fie un sietle comunu sau seta come. Desigur, clujenii sau ieșeni, transilvăneni și moldoveni, munteni, olteni, bănățeni, maramureșeni și dobrogeni, în-tregul popor, nu uităm și nu uită de străbuni, căci, așa cum spune versul unui poet, „Roma mi-i patroana și Dacia mi-i muma”. Firește, ne aducem aminte de voievodul Gelu, de cei ce s-au unit sub flamura lui Doja, ori de cei ce s-au numit Ioan Corvin, Horia, Cloșca și Crișan și Avram Iancu; de cei ce au onorat Școala ardeleană și au dovedit continuitatea poporului nostru pe aceste strămoșești pămînturi; ne aducem aminte de atîția celebri oameni de știință, literatură și artă și îi elogiem pe toți, pe cei care, ca Gh. Lazăr sau Simion Bărnuțiu și atîția alții care au venit de peste munți la București și la Iași, contribuînd, în mod creator, la impulsivarea învățămîntului din întreaga țară. În acest context al aducerilor aminte și al prezentului socialist, atribuirea denumirii Cluj-Napoca municipiului Cluj și conferirea ordinului Steaua Republicii Socialiste România” clasei I-a, acestui oraș, constituie, așa cum a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa rostită la Cluj, „o înaltă cinstire adusă trecutului gloriei al acestui municipiu” și „totodată, ea exprimă o înaltă apreciere a activității de făsurale de oameni muncii din Cluj în perioada construcției noii ordini sociale, a contribuției pe care cei ce trăiesc pe aceste meleaguri, fără deosebire de naționalitate, au adus-o și o aduc la înflorirea socialismului în scumpa noastră patrie”. Iată de ce, tuturor celor de ieri, precum și celor de azi, la 1850 de ani de la prima atestare documentară a municipiului Napoca, noi, aflați la apoteoza altor prestigioase împliniri socialiste, le aducem un cald și frățesc elogiu.

Ion ISTRATI

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural

colegiul de redacție:

LIVIU LEONTE, redactor șef
ANDI ANDRIEȘ, redactor șef adj.
N. BARBU, redactor șef adj.
ȘTEFAN OPREA, secretar g-ral
de redacție
VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU